

**Одеська обласна військова адміністрація
Головне управління ДСНС України в Одеській області
Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності Одеської області**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
населенню щодо дій у зонах (територіях) Одеської області з
підвищеною небезпекою під час воєнного стану та у разі
бойових дій або терористичних атак окупантів**

Рекомендації розглянуто та схвалено на засіданні педагогічної ради Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області
Протокол № 3 від 24.06.2022 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Одеської обласної військової
адміністрації

Максим МАРЧЕНКО

« ____ » _____ 2022 року

У рекомендаціях використано матеріали ДСНС України, МВС України, Ради Національної безпеки та оборони України, Міністерства охорони здоров'я України, Центру громадського здоров'я, Міністерства довкілля та природних ресурсів України, Держатомрегулювання, Planning Guidance for Response to a Nuclear Detonation

Рекомендації містять низку порад населенню, щодо дій населення в можливих надзвичайних ситуаціях під час воєнного стану, у разі бойових дій або терористичних атак окупантів .

Воєнні дії на території України призвели до виникнення багатьох соціальних та і гуманітарних проблем, а також спричинили серйозні загрози аварійних ситуацій техногенного характеру, заподіяних діями окупантів.

Ризики для населення, пов'язані із пошкодженням об'єктів, що становлять підвищену небезпеку, турбують в цей час по-особливому, адже в умовах відсутності контролю та можливостей ліквідації їх негативних наслідків, потенційно збільшуються масштаби негативного впливу на життєзабезпечення та безпеку населення.

Мета і мрія нашого ворога - паніка у наших лавах. Найкращий засіб проти паніки - завчасна поінформованість та спокійна передбачливість щодо дій у різних надзвичайних ситуаціях воєнного характеру. Разом із Вами ми віримо у нашу перемогу, але пропонуємо заздалегідь підготуватися, обговорити в родинному колі дії на випадок надзвичайної ситуації.

Рецензенти:

Сергій МАСЛЯНКО – начальник управління організації заходів цивільного захисту Головного управління ДСНС України в Одеській області, полковник служби цивільного захисту;

Олександр КОРОЗА, заступник начальника НМЦ ЦЗ та БЖД Одеської області (з навчально-виробничої роботи)

укладачі

Владислав ПЛЕХАНОВ – заступник начальника управління – начальник відділу планування заходів цивільного захисту управління організації заходів цивільного захисту Головного управління ДСНС України в Одеській області, полковник служби цивільного захисту;

Світлана ВАСИЛЬЧЕНКО, завідувач обласного методичного кабінету (БЖД населення) НМЦ ЦЗ та БЖД Одеської області

ЗМІСТ

1. Дії населення під час потрапляння у зону хімічного зараження.
2. Дії населення під час потрапляння у зону радіаційного зараження.
3. Дії населення під час потрапляння у зону підтоплення, затоплення під час прориву дамби, шлюзів, тощо.
4. Дії населення під час потрапляння у зону бойових дій.
5. Дії населення під час знаходження вибухонебезпечного предмету (предметів).
6. Дії населення під час потрапляння у зону небезпеки вибухонебезпечного об'єкту.
7. Дії населення під час потрапляння у зону аварії на залізничному транспорті.
8. Дії населення під час ДТП.
9. Дії населення під час потрапляння у зону лісової (степової) пожежі.
10. Дії населення під час потрапляння у зону вибуху на АЗС.
11. Дії населення під час потрапляння у зону вибуху газу у багатоповерховому будинку.
12. Дії населення під час потрапляння у зону вибуху газу у приватному будинку.
13. Дії населення під час потрапляння у зону терористичного акту.
14. Дії населення під час оголошення евакуації.
15. Дії населення під час оповіщення про небезпеку.
16. Дії населення під час потрапляння у зону завалу (обвалу) будинку.
17. Дії (поведінка) населення під час знаходження у захисних спорудах цивільного захисту (захисних спорудах подвійного призначення, найпростіших укриттях).
18. Дії населення під час потрапляння під удар тактичного ядерного озброєння.
19. Дії населення під час потрапляння під удар ракетного та артилерійського обстрілів.
20. Дії населення під час потрапляння у зону замінованої території (мінне поле).
21. Дії населення під час руйнування об'єктів критичної інфраструктури (електро-, водо-, тепло-, газо постачання).

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЕННЯ У ЗОНУ ХІМІЧНОГО ЗАРАЖЕННЯ

Під час війни зростає загроза хімічних аварій на об'єктах інфраструктури, які можуть призвести до катастрофічних наслідків для населення.

Поняття протидії хімічним загрозам є надзвичайно актуальним для Одеської області, адже тут знаходяться об'єкти підвищеної хімічної небезпеки. Потенційні ризики є суттєво вищими на сьогоднішній день, коли заводи, підприємства та склади

можуть стати мішенню під час бойових дій, або постраждати від помилкового обстрілу.

Фактори небезпеки викиду (розливу) хімічно небезпечних речовин:

Забруднення навколишнього середовища, небезпека для всього живого, що опинилося на забрудненій місцевості (загибель людей, тварин, знищення посівів та ін), крім того, внаслідок можливого хімічного вибуху – виникнення сильних руйнувань на значній території.

Найбільша небезпека хімічної атаки в тому, що дуже важко зрозуміти, що це вона, поки не починаються симптоми.

Небезпечні викиди можуть статися на хімічних підприємствах, де зберігаються та використовуються такі речовини, як оксид азоту, аміак, хлор, синильна кислота, сірчистий газ, сірководень.

Як зрозуміти, що ви потрапили під вплив небезпечних хімічних речовин?

Хімічні сполуки можуть подразнювати очі, слизові оболонки, шкіру та дихальні шляхи. У людини може виникати утруднення дихання, кашель, виділення мокротиння, іноді і з домішками крові, нежить, відчуття сухості в горлі, осиплість голосу, нежить, носова кровотеча, біль у грудях.

При подразненні слизової оболонки очей серед симптомів почервоніння, запалення, набряклість, помутніння рогівки, ураження райдужної оболонки очей. При гострих отруєннях - головний біль, запаморочення, загальна слабкість.

Хімічне забруднення також може ускладнити хронічні захворювання легенів, такі як астма та емфізема.

Своєчасні дії до моменту, під час і після виникнення аварійних ситуацій можуть суттєво знизити загрози і обсяги ураження людей хімічно-небезпечними речовинами (ХНР).

Це НЕОБХІДНО ПАМ'ЯТАТИ:

- уникайте паніки

Після отримання інформації (по радіо або інших засобах оповіщення) про викид (розлив) в атмосферу ХНР та про небезпеку хімічного зараження, виконуйте заходи:

- приготуйте тривожну валізку: зберіть необхідні документи, цінності, ліки, продукти, запас питної води та інші необхідні речі у герметичну валізу та підготуйтеся до евакуації
- попередьте сусідів про початок евакуації

▪ надайте допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку. Вони підлягають евакуації в першу чергу.

В очікуванні інформації

- у разі викиду аміаку сховайтеся на нижніх поверхах захищеної споруди
- у разі викиду хлору підніміться на верхні поверхи будівлі

При оголошенні евакуації:

!! візьміть підготовлені речі, вимкніть джерела електро-, водо- і газопостачання, залишіть приміщення (квартиру, будинок).

!! виходьте із зони хімічного зараження в напрямі, перпендикулярному до напрямку вітру та обходьте тунелі, яри, лощини - в низинах може бути висока концентрація ХНР.

Після виходу із зони хімічного забруднення:

- зніміть верхній одяг, прийміть душ.

Дізнайтеся у місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування адреси організацій, що відповідають за надання допомоги потерпілому населенню. У разі підозри на ураження ХНР уникайте будь-яких фізичних навантажень, пийте велику кількість рідини та зверніться до медичного закладу.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ НА ВИПАДОК ХІМІЧНОЇ АТАКИ

НА ВИПАДОК ЯКЩО ВИ ЗНАХОДИТЕСЬ У ПРИМІЩЕННІ:

- У разі відсутності засобів індивідуального захисту та неможливості залишити зону ураження, необхідно залишатись у приміщенні і обмежити доступ повітря до нього із зовні;
- Щільно зачинити вікна та двері, вентиляційні отвори, димоходи;
- Заклеїти щілини у вікнах папером чи скотчем;
- Не вмикати систему опалення та кондиціювання;
- При можливості закрити вікна ковдрами змоченими водою;
- Чекати повідомлення від органів влади через засоби зв'язку (телевізор, радіо, телефон тощо) для отримання вказівок щодо подальших дій;
- При оголошенні евакуації необхідно одягнутися так, щоб залишилося якомога менше відкритої шкіри, бажано одягнути плівкові (полімерні) накидки, куртки або плащі, при можливості використовувати фільтрувальні протигазу для захисту від бойових отруйних речовин (при забрудненні повітря бойовими отруйними речовинами), фільтрувальні протигазу для захисту від хлору, аміаку або ватно-марлеві пов'язки, змочені водою або краще 2-5% розчинами харчової соди (при забрудненні повітря хлором), оцтової або лимонної кислоти (при забрудненні повітря аміаком).

ЯКЩО У ВАС Є ПРОТИГАЗ:

- Закрийте очі;
- Затримайте дихання;
- Одягніть маску;
- Видихніть всередину маски, щоб витіснити все повітря що могло залишитися в масці; закрийте фільтр протигазу рукою і спробуйте вдихнути, щоб перевірити герметичність маски. Якщо при вдиху повітря не надходить, можна відкрити очі.

**ПЕРШ НІЖ ДОПОМАГАТИ ІНШИМ, НАДІНЬТЕ ВАШУ ВЛАСНУ МАСКУ.
ВИКОНУЙТЕ ВКАЗІВКИ ВІД МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ЩОДО ПОДАЛЬШОЇ ЕВАКУАЦІЇ**

Міністерство охорони здоров'я України розробило інструкцію, щодо дій у разі хімічної атаки або аварії на підприємстві, домедичної допомоги у разі отруєння хімічними речовинами.

У разі хімічної атаки або аварії на хімпідприємстві потрібно:

- щільно зачинити вікна та двері, вентиляційні отвори, димоходи
- заклеїти щілини у вікнах папером чи скотчем
- увімкнути телевізор чи радіо для отримання подальших вказівок
- попередити близьких про небезпеку та можливу евакуацію
- вимкнути побутові прилади та газ.

У разі евакуації візьміть з собою аптечку. Одягніться так, щоб залишилося якомога менше відкритої шкіри. Використовуйте протигази або ватяно-марлеві пов'язки, змочені водою або краще 2-5% розчином питної соди (при ураженні хлором), оцтової або лимонної кислоти (при ураженні аміаком).

Залишаючи приміщення, використовуйте сходи. На вулиці не біжіть, не торкайтеся ніяких предметів, не наступайте у калюжі. Не їжте і не пийте нічого.

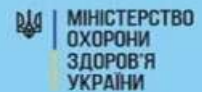
У разі аварій з викидом хлору - намагайтеся пересуватися по підвищеннях, у разі викиду аміаку - низинами. Якомога швидше залиште зону ураження, рухаючись поперек потоку повітря чи вітру.

Негайно одягнути засоби індивідуального захисту органів дихання!

Якщо засобів індивідуального захисту органів дихання та шкіри немає і вийти з району зараження неможливо, залишайтеся у приміщенні і негайно та надійно герметизуйте його! Зменшіть можливість проникнення НХР (парів, аерозолів) у приміщення: щільно зачиніть вікна та двері, димоходи, вентиляційні люки, щілини в рамах вікон та дверей заклейте, вимкніть джерела газо-, електропостачання та загасіть вогонь у печах. Чекайте повідомлень від органів влади з питань надзвичайних ситуацій за допомогою засобів зв'язку.

Знайте, що уражаюча дія конкретної НХР на людину залежить від її концентрації у повітрі та тривалості, тому, якщо немає можливості покинути небезпечну зону, не панікуйте і продовжуйте вживати заходи безпеки!

Перша допомога у разі отруєння аміаком

- Постраждалого слід негайно винести на свіже повітря.
- Транспортувати потерпілого необхідно у положенні лежачи.
- Забезпечити тепло та спокій, дати зволожений кисень.
- За можливості, змийте осілий забрудник з тіла, змініть одяг.

Перша допомога у разі отруєння хлором

- Постраждалого необхідно негайно вивести на свіже повітря, щільніше вкрити і дати подихати парами води або аерозолем 0,5% розчину питної соди протягом 15 хвилин.
- Не дозволяйте потерпілому пересуватися самотійно.
- Транспортувати постраждалого можна лише у положенні лежачи.
- У разі необхідності — зробити штучне дихання способом «рот в рот».
- Основним засобом боротьби з хлором є вода.

Перша допомога у разі отруєння оксидами азоту

- Постраждалого слід негайно винести на свіже повітря
- Слід змивати з постраждалого можливе бруднення щонайменше протягом 15 хвилин та змінити одяг
- Промивайте очі постраждалого щонайменше 15 хвилин
- Дайте постраждалому випити якомога більше води

Міністерство довілля України підготувало загальний алгоритм дій у разі виникнення хімічної небезпеки.

ЯК ДІЯТИ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ ХІМІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ?

Почувши сирени і переривчасті гудки від підприємств, **негайно ввімкніть приймач або телевізор**

Уважно прослухайте інформацію про надзвичайну ситуацію та порядок дій

Не панікуйте, **будьте зібраними**

Виконайте заходи безпеки

1

Надягніть засоби індивідуального захисту органів дихання та найпростіші засоби захисту шкіри

8

Надайте допомогу дітям, інвалідам та літнім людям

2

За можливості **негайно залиште зону забруднення**

9

Залишаючи приміщення, візьміть підготовлені речі та одягніть засоби захисту

3

Якщо такої можливості немає, залишайтеся у приміщенні. Щільно зачиніть вікна, двері, димоходи, вентиляційні люки, заклейте щілини в рамках вікон та дверей

4

Вимкніть джерела газо-, електропостачання, загасіть вогонь у печах

10

Виходьте із зони зараження в бік, перпендикулярний напрямку вітру

5

Зберіть необхідні документи, ліки, продукти, запас питної води, інші необхідні речі у герметичну валізу та підготуйтеся до евакуації

6

Слідкуйте за повідомленнями від органів влади

11

Обходьте тунелі, яри, лощини – в них може бути висока концентрація небезпечних речовин

7

Дізнавшись про початок евакуації, поділіться інформацією із сусідами

12

Вийшовши із зони зараження, зніміть верхній одяг, ретельно вимийте очі, ніс та рот, за можливості прийміть душ

13

Прибувши на нове місце перебування, дізнайтеся адреси організацій, що можуть надати вам допомогу

Міністерство довілля та природних ресурсів України

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ РАДІАЦІЙНОГО ЗАРАЖЕННЯ

24 лютого 2022 року Росія напала на Україну, і окупанти взяли під контроль всі об'єкти ЧАЕС, розташовані в зоні відчуження.

Під загрозою залишається Запорізька АЕС, експлуатація якої відбувається під тиском російського окупанта.

Радіаційний вплив на людину полягає в порушенні життєвих функцій органів кровотворення, нервової системи, шлунково-кишкового тракту й розвитку променевої хвороби під впливом іонізуючих випромінювань.

Залежно від дози опромінення, проникаючої радіації чи радіоактивних речовин загальна гамма зовнішнього опромінення спричиняє у людей і тварин гостру променевою хворобу. Вона може бути від легкого до надзвичайно важкого ступеня.

Населення повинно знати й вміти застосовувати засоби захисту від радіації, дотримувати правил і норм поведінки на радіоактивно зараженій місцевості.

Факторами небезпеки радіації є: забруднення навколишнього середовища, небезпека для всього живого, що опинилося на забрудненій місцевості (загибель людей, тварин, знищення посівів та ін.).

**ДІЇ НАСЕЛЕННЯ НА ВИПАДОК
РАДІАЦІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ**

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

- В умовах війни важливо розуміти алгоритм дій у разі різних надзвичайних ситуацій. Одна з таких — радіаційна аварія.
- Радіаційна аварія — це порушення правил безпечної експлуатації ядерно-енергетичної установки, обладнання або пристрою, при якому відбувся вихід радіоактивних продуктів або іонізуючого випромінювання за межі їх безпечної експлуатації, що призводить до опромінення населення та забруднення навколишнього середовища.
- Радіаційний захист – сукупність радіаційно-гігієнічних, проектно-конструкторських, технічних та організаційних заходів, спрямованих на забезпечення радіаційної безпеки.
- Основними вражаючими факторами таких аварій є радіаційний вплив та радіоактивне забруднення. Аварії можуть супроводжуватися вибухами та пожежами.
- Через радіаційний вплив у людини можуть бути порушені життєві функції різних органів (органи кровотворення, нервової системи, шлунково-кишкового тракту тощо) та може розвинути променева хвороба під впливом іонізуючого випромінювання.

Ваші дії при оповіщенні про радіаційну аварію

Якщо у Вашій місцевості трапиться радіаційна надзвичайна ситуація, вам необхідно залишатися в приміщенні або негайно зайти до нього, якщо ви перебуваєте на вулиці.

Це найбезпечніша дія, яку ви можете зробити.

- у разі оголошення небезпечного стану не панікуйте, слухайте повідомлення. Дізнайтеся про час та місце збору мешканців для евакуації

- попередьте сусідів, надайте допомогу людям з інвалідністю, дітям та людям похилого віку
- зменшіть проникнення радіаційних речовин у помешкання: щільно зачиніть вікна та двері, щілини заклейте

Підготуйтеся до можливої евакуації:

- запакуйте в герметичні пакети й складіть до валізи документи, цінності та гроші, предмети першої потреби, ліки, мінімум білизни та одягу, запас консервованих продуктів на 2-3 доби, питну воду
- підготуйте найпростіші засоби санітарного оброблення (мильний розчин для оброблення рук)

Перед виходом з приміщення від'єднайте всі споживачі електричного струму від електромережі, вимкніть газ і воду.

Що робити, коли радіаційна небезпека виникла раптово

- негайно укрийтеся в будинку. Стіни дерев'яного будинку послаблюють іонізувальне випромінювання вдвічі, цегляного – у 10 разів. Заглиблені укриття (підвали) з покриттям із дерева – у 7 разів, із цегли або бетону – у 40-100 разів
- заберіть всередину домашніх тварин
- підготуйте маску, респіратор або ватно-марлеву пов'язку для захисту органів дихання
- уникайте паніки, відстежуйте повідомлення органів влади
- зменшіть можливість проникнення радіаційних речовин до приміщення див. пункт вище).

Проведіть йодну профілактику

- йодистий калій вживати після їди разом з чаєм, соком або водою 1 раз на день упродовж 7 діб: дітям до 2-х років – по 0,040 г на одне вживання; дітям від 2-х р і дорослим – по 0,125 г на одне вживання
- водно-спиртовий розчин йоду приймати після їди тричі на день упродовж 7 діб: дітям до двох років – по 1-2 краплі 5%-ї настоянки на 100 мл молока (консервованого) або годувальної суміші; дітям від двох років і дорослим – по 3-5

крапель на склянку молока або води

- уточніть місце початку евакуації. Попередьте сусідів, допоможіть дітям, людям з інвалідністю та людям похилого віку. Вони підлягають евакуації в першу чергу.
- швидко зберіть необхідні документи, цінності, ліки, продукти, запас питної води, найпростіші засоби санітарного оброблення та інші потрібні речі в герметичну валізу.

За можливості негайно залиште зону радіоактивного забруднення

- перед виходом з будинку вимкніть джерела електро-, водо- і газопостачання, візьміть підготовлені речі, одягніть протигаз (респіратор, ватяно-марлеву пов'язку), верхній одяг (плащ, пальто, накидку), гумові чоботи, рукавички.

З прибуттям на нове місце перебування **проведіть санітарну обробку (дезактивацію)** засобів захисту, одягу, взуття та санітарне оброблення шкіри на спеціально обладнаному пункті або ж самостійно:

зніміть верхній одяг, ставши спиною проти вітру, витрясіть його

обробіть відкриті зони шкіри водою або розчином (типу ІПП-8). Для оброблення шкіри можна використовувати марлю чи просто рушники.

Дізнайтеся в місцевих органах державної влади адреси організацій, що відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

Важливо

- використовуйте для харчування лише продукти, що зберігалися в зачинених приміщеннях і не зазнали радіоактивного забруднення (наприклад, консервацію); не вживайте овочі, які росли на забрудненому ґрунті; не пийте молоко від корів, які пасуться на забруднених пасовиськах.

- не пийте воду з відкритих джерел та з мереж водопостачання після офіційного оголошення радіаційної небезпеки, колодязі накрийте

- уникайте тривалого перебування на забрудненій території

- у приміщеннях щодня робіть вологе прибирання, бажано з використанням мийних засобів

- у разі перебування на відкритій, забрудненій радіоактивними речовинами місцевості, обов'язково використовуйте засоби захисту: для захисту органів дихання – протигаз, респіратор, ватяно-марлеву чи протипилову пов'язку, зволожену марлеву пов'язку, хустинку або будь-яку частину одягу; для захисту шкіри – спеціальний захисний одяг типу ОЗК, плащ з капюшоном, накидку, комбінезон, гумове взуття і рукавички.

В умовах нападу Російської Федерації на Україну та під час інформаційної війни Держатомрегулювання публікує актуальну інформацію на своїх ресурсах: вебсайт - <https://snriu.gov.ua> ; Facebook - <https://shortest.link/3aFV>; Telegram - <https://t.me/snriugovua>.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ НА ВИПАДОК РАДІАЦІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

ОСНОВНІ ЗАХОДИ

- У разі виникнення аварії на Атомній електростанції, вам необхідно залишатися в приміщенні або негайно зайти до нього, якщо ви перебуваєте на вулиці. Це найбезпечніша дія, яку ви можете зробити.
- Властивості будівель послаблюють іонізуюче випромінювання в 2 рази, цегляного – у 10 разів; заглиблені укриття (підвали): з покриттям із дерева у 7 разів, з покриттям із цегли або бетону – у 40-100 разів.
- Радіоактивний матеріал осідає на зовнішній стороні будівель, тому найкраще триматися якомога далі від стін і даху будівлі.
- Забезпечте себе кількадечним запасом води у герметичних ємностях. Продукти загорніть у плівки і покладіть у холодильник або шафу.
- Заберіть всередину домашніх тварин.
- Щільно закрийте та заблокуйте всі вікна та двері в приміщенні, не підходьте до них без нагальної потреби.
- Підготуйте протигаз, маску, респіратор або ватно-марлеву пов'язку для захисту органів дихання.
- Чекайте повідомлення від органів влади через засоби зв'язку (телевізор, радіо, телефон тощо) для отримання вказівок щодо подальших дій.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ НА ВИПАДОК РАДІАЦІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

ЯКЩО ВАМ НЕОБХІДНО ВИЙТИ З УКРИТТЯ

- Виходьте лише у разі нагальної потреби. Перед виходом одягніть протигаз або респіратор, плащ та гумові чоботи й рукавички.
- В будь-якому разі не роздягайтеся на вулиці, не сідайте на землю, не пийте, не їжте, намагайтесь не торкайтесь будь яких предметів.
- Після повернення додому зніміть верхній шар одягу. Так ви позбудетеся до 90% радіоактивного матеріалу. Робіть це обережно, аби не розтрусити радіоактивний пил. Помістіть одяг у пластиковий пакет або герметичний контейнер і тримайте його подалі від людей і домашніх тварин.
- Помийтесь. Якщо така можливість є, прийміть душ з милом, голову помийте шампунем. Не використовуйте кондиționери для волосся, оскільки вони можуть закріпити радіоактивний матеріал на вашому волоссі. Не тріть і не подрячайте шкіру, аби радіоактивний матеріал не потрапив у відкриті рани.
- Якщо можливості прийняти душ немає, вимийте з милом під проточною водою руки, обличчя та відкриті частини вашого тіла.
- Якщо доступу до води немає, скористайтесь вологими серветками, вологою тканиною. Зверніть особливу увагу на ваші руки й обличчя протріть повіки, вії, вуха.
- Одягніть чистий одяг.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ НА ВИПАДОК РАДІАЦІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

ЯК БЕЗПЕЧНО ХАРЧУВАТИСЯ ТА ПИТИ ВОДУ

- Вживайте воду лише з герметичної тари або з перевірених джерел. Допоки влада не повідомить про безпеку водопровідної води. Упаковка захищає рідину всередині від радіоактивних речовин.
- Кип'ятіння водопровідної води не позбавляє від радіоактивних речовин. Тож майте запас води у пляшках чи інших герметичних контейнерах. Напої у холодильнику теж безпечні для вживання.
- Навіть якщо водопровідна вода забруднена, ви все одно можете використовувати її для знезараження. Будь-який радіоактивний матеріал, який потрапляє в поверхневі або підземні води, буде розбавлятися водою до дуже низького рівня і буде безпечним для миття шкіри, волосся та одягу.
- Безпечною є їжа з герметичних контейнерів (консерви, банки, пляшки, коробки тощо). Також безпечною є їжа, яка зберігалася у холодильнику або морозильній камері.
- Перед відкриттям протріть харчові контейнери вологою тканиною або чистим рушником.
- Перед використанням протріть кухонне приладдя вологою тканиною або чистим рушником.
- Використану тканину чи рушник покладіть у поліетиленовий пакет або герметичний контейнер і залиште у недоступному місці, подалі від людей і тварин.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ НА ВИПАДОК РАДІАЦІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

ЙОДОПРОФІЛАКТИКА

- Населення, яке проживає на території де є загроза забруднення радіоактивним ізотопом йоду, приймає профілактичну дозу препарату КАЛІЙ ЙОДИДУ тільки після офіційного оповіщення про загрозу викиду та необхідність проведення йодної профілактики.
- Регламентом встановлено наступні вікові групи та дозування препарату стабільного йоду (калій йодид):
- діти до 1 місяця (немовлята й діти, які перебувають на грудному вигодовуванні) - 16 мг;
- діти від 1 місяця до 3 років - 32 мг;
- діти від 3 до 12 років - 62,5 мг;
- підлітки від 13 до 18 років, дорослі до 40 років, вагітні, матері, які годують груддю - 125 мг.
- Одноразове застосування КАЛІЙ ЙОДИДУ забезпечує захист щитоподібній залозі приблизно на 24 години. Як правило, евакуація населення (при наявності показань) є більш ефективним заходом щодо радіаційного захисту, ніж повторний прийом препарату КАЛІЙ ЙОДИДУ.
- Якщо евакуація, з якихось причин, затримується або неможлива, то багаторазове (повторне) застосування КАЛІЙ ЙОДИДУ слід проводити не раніше 24 годин після першого прийому препарату.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ ПІДТОПЛЕННЯ, ЗАТОПЛЕННЯ ПІД ЧАС ПРОРИВУ ДАМБИ, ШЛЮЗІВ

Важливо розуміти і окреслити, які наслідки можуть настати у разі бойових дій або терористичних атак окупантів на гідроелектростанції, греблі та шлюзи *тощо*.

В Одеській області є певна кількість гідротехнічних споруд - це шлюзи та дамби уздовж лиманів, Дунаю руйнування яких може статися не тільки в результаті надзвичайних ситуацій природного характеру але і нанесення ударів по гідротехнічній інфраструктурі ворогом, під час диверсійних актів.

Для надзвичайних ситуацій, на випадок руйнування гідротехнічних споруд, які можуть призвести до підтоплення, затоплення територій в Одеській області, внаслідок воєнних дій або терористичних атак розроблено Плани реагування у разі прориву дамб, шлюзів або при загрозі їх прориву, розроблено плани евакуації населення з можливої зони затоплення тощо.

Дії у випадку загрози виникнення прориву дамб, шлюзів, повені, паводка:

- сирени та переривчасті гудки підприємств та транспортних засобів - це сигнал "Увага всім". Негайно ввімкніть радіоприймач або телевізор. Уважно слухайте інформацію про надзвичайну ситуацію та інструкції про порядок дій, не користуйтеся без потреби телефоном, щоб він був вільним для зв'язку з вами
- попередьте сусідів, надайте допомогу інвалідам, дітям та людям похилого віку
- дізнайтеся у місцевих органах державної влади та місцевого самоврядування місце збору мешканців для евакуації та готуйтеся до неї
- підготуйте документи, одяг, найбільш необхідні речі, запас продуктів харчування на декілька днів, медикаменти. Складіть усе у валізу. Документи зберігайте у водонепроникному пакеті
- від'єднайте всі споживачі електричного струму від електромережі, вимкніть газ
- перенесіть більш цінні речі та продовольство на верхні поверхи або підніміть

на верхні полиці

- переженіть худобу, якщо є у вашому господарстві, на підвищену місцевість

Дії в зоні раптового затоплення під час повені, паводка:

- зберігайте спокій, уникайте паніки
- швидко зберіть необхідні документи, цінності, ліки, продукти та інші необхідні речі

речі

● надайте допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку. Вони підлягають евакуації в першу чергу

- по можливості негайно залишіть зону затоплення
- перед виходом з будинку вимкніть електрику та газ, загасіть вогонь у грубах.

Зачиніть вікна та двері, якщо є час - закрийте вікна та двері першого поверху дошками (щитами)

- відчиніть хлів - дайте худобі можливість рятуватися
- підніміться на верхні поверхи. Якщо будинок одноповерховий - займіть горішні приміщення

● до прибуття допомоги залишайтеся на верхніх поверхах, дахах, деревах чи інших підвищеннях, сигналізуйте рятувникам, щоб вони мали змогу швидко вас знайти

- перевірте чи немає поблизу постраждалих, надайте їм, по можливості, допомогу

допомогу

● потрапивши у воду, зніміть з себе важкий одяг і взуття, відшукайте поблизу предмети, якими можна скористатися до одержання допомоги

- не переповнюйте рятувальні засоби (катери, човни, плоты тощо)

Дії після повені, паводка:

● переконайтесь, що ваше житло не отримало внаслідок повені ніяких ушкоджень та не загрожує заваленням, відсутні провалини в будинку і навколо нього, не розбите скло і немає небезпечних уламків та сміття

- не користуйтеся електромережею до повного осушення будинку
- обов'язково кип'ятіть питну воду, особливо з джерел водопостачання, які були підтоплені

підтоплені

● просушіть будинок, проведіть ретельне очищення та дезинфекцію забрудненого посуду і домашніх речей та прилеглої до будинку території

- електроприладами можна користуватися тільки після їх ретельного просушування

просушування

- заборонено вживати продукти, які були підтоплені водою під час повені.

Позбавтеся від них та від консервації, що була затоплена водою і отримала ушкодження

- все майно, що було затопленим, підлягає дезинфекції
- дізнайтеся у місцевих органах державної влади та місцевого самоврядування адреси організацій, що відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ БОЙОВИХ ДІЙ

При першій можливості покиньте разом із сім'ю небезпечну зону. У разі неможливості виїхати особисто, відправити дітей і родичів похилого віку до родичів, знайомих. Необхідно взяти із собою всі документи, коштовні речі і цінні папери. Підготовку до можливого перебування у зоні надзвичайної ситуації доцільно починати завчасно. Необхідно підготувати "екстрену валізку" з речами, які можуть знадобитись при знаходженні у зоні НС або при евакуації у безпечні райони.

При першій можливості покиньте місце ведення бойових дій

МАЙТЕ ПРИ СОБІ ДОКУМЕНТИ

Якщо неможливо покинути небезпечне місце, вивісьте на будинку плакат «**ТУТ МИРНЕ НАСЕЛЕННЯ**»

- зробіть запас продуктів і води
- по можливості обладняйте укриття у підвалі, захистіть його мішками з піском, передбачте наявність аварійного виходу
- при наявності земельної ділянки обладняйте укриття на такій відстані від будинку, яка більше його висоти
- уточніть місце, де вам може бути надана медична допомога якщо розпочалась перестрілка, ляжте на підлогу під вікно або у ванній кімнаті
- по квартирі (будинку) пересувайтесь повзком
- якщо перестрілка застала вас на вулиці:
  - негайно ляжте на землю
  - якщо по вас не стріляють
  - займіть найближче укриття (канаву, яму), переповзть під бетонний бордюр
  - не виходьте з укриття до кінця бою.

НЕ МОЖНА:

- підходити до вікон, якщо почуєте постріли
- спостерігати за ходом бойових дій
- стояти чи перебігати під обстрілом
- конфліктувати з озброєними людьми
- носити армійську форму або камуфльований одяг
- демонструвати зброю або предмети, схожі на неї
- підбирати покинуті зброю та боєприпаси

У разі виникнення реальної загрози життю та здоров'ю людей унаслідок надзвичайної ситуації в особливий період, здійснюється

дистанційне оповіщення населення за допомогою електричних сирен, мережі радіомовлення всіх діапазонів частот та телебачення.

Для оперативного та ефективного виконання заходів щодо забезпечення захисту кожної окремої особи та членів її сім'ї, їх майна, майна підприємств, установ та організацій, а також захисту населених пунктів в цілому, громадяни повинні діяти вправно та чітко, вміти самостійно приймати рішення, бути дисциплінованими та організованими.

Терміновій інформації, що доводиться до населення, передуює уривчасте звучання електричних сирен, а також звучання електричних сирен у запису, що транслюється мережею радіомовлення та телебачення.

Уривчасте звучання електричних сирен означає «УВАГА ВСІМ!»

Почувши електричні сирени, необхідно негайно увімкнути гучномовці на першому каналі дротового радіомовлення, налаштувати радіоприймачі на хвилю обласного радіо, телеприймачі - на канал Одеської обласної державної телерадіокомпанії чи Перший національний телевізійний канал України, територіальні канали мовлення та прослухати подальші повідомлення. Повідомлення передаються протягом 5-ти хв після подачі звукового сигналу «Увага всім!». Можна користуватися мобільними додатками про повітряні тривоги, а також телеграм-каналами.

Вислухавши повідомлення, громадяни повинні:

- діяти без паніки та метушні відповідно до отриманих вказівок та рекомендацій
- переконатися, що повідомлення почули або побачили люди, які мешкають чи працюють поруч, особливо якщо це літні люди або люди із вадами зору та слуху
- надати їм необхідну допомогу.

Підготовка оселі:

- нанести захисні смуги зі скочу (паперу, тканини) на віконне скло для підвищення його стійкості до вибухової хвилі та зменшення кількості уламків і уникнення травмування у разі його пошкодження
- по можливості обладняйте укриття у підвалі, захистіть його мішками з піском, передбачте наявність аварійного виходу
- при наявності земельної ділянки обладняйте укриття на такій відстані від будинку, яка більше його висоти
- забезпечте оселю запасами питної та технічної води
- зробіть запас продуктів тривалого зберігання
- додатково укомплектуйте домашню аптечку засобами надання першої медичної допомоги
- підготуйте (закупіть) засоби первинного пожежогасіння
- підготуйте ліхтарики (комплекти запасних елементів живлення), газові лампи та свічки на випадок відключення енергопостачання
- підготуйте (закупіть) прилади (примус) для приготування їжі у разі відсутності газу і електропостачання
- підготуйте необхідні речі та документи на випадок термінової евакуації або переходу до захисних споруд цивільної оборони або інших сховищ (підвалів, погребів тощо)
- особистий транспорт тримайте у справному стані із запасом палива для виїзду з небезпечного району
- при наближенні зимового періоду необхідно продумати питання щодо обігріву оселі у випадку відключення централізованого опалення

- підготуйте (закупіть) засоби первинного пожежогасіння
- підготуйте ліхтарики (комплекти запасних елементів живлення), газові лампи та свічки на випадок відключення енергопостачання
- підготуйте (закупіть) прилади (примус) для приготування їжі у разі відсутності газу і електропостачання
- підготуйте необхідні речі та документи на випадок термінової евакуації або переходу до захисних споруд цивільної оборони або інших сховищ (підвалів, погребів)
- особистий транспорт тримайте у справному стані із запасом палива для виїзду з небезпечного району
- при наближенні зимового періоду необхідно продумати питання щодо обігріву оселі у випадку відключення централізованого опалення

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ В УМОВАХ НС ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

НЕОБХІДНО:

- зберігати спокій, не реагувати на провокації
  - не сповіщати про свої майбутні дії (плани) малознайомих людей, а також знайомих з ненадійною репутацією
  - завжди мати при собі документ (паспорт), що засвідчує особу, відомості про групу крові свою та близьких родичів, можливі проблеми зі здоров'ям (алергію на медичні препарати тощо)
  - знати місце розташування захисних споруд цивільної оборони поблизу місця проживання, роботи, у місцях частого відвідування (магазини, базар, дорога до роботи, медичні заклади тощо). Без необхідності намагатися якнайменше знаходитись поза місцем проживання, роботи та у малознайомих місцях
  - при виході із приміщень, пересуванні сходами багатоповерхівок або до споруди цивільної оборони (сховища) дотримуватись правила правої руки (як при русі автомобільного транспорту) з метою уникнення тисняви
- Пропускати вперед та надавати допомогу жінкам, дітям, літнім людям та інвалідам, що значно скоротить терміни зайняття укриття
- уникати місць скупчення людей
  - не вступати у суперечки з незнайомими людьми, уникати можливих провокацій
  - у разі отримання будь-якої інформації від органів державної влади про можливу небезпеку або заходи щодо підвищення безпеки передати її іншим людям (за місцем проживання, роботи тощо)
  - при появі озброєних людей, військової техніки, заворушень негайно покинути цей район
  - посилити увагу і за можливості також залишити цей район у разі появи засобів масової інформації сторони-агресора
  - про людей, які не орієнтуються на місцевості, розмовляють з акцентом, мають нехарактерну зовнішність, здійснюють протиправні і провокативні дії, здійснюють незрозумілу роботу, тощо, – негайно поінформувати органи правопорядку, місцеву владу, військових
  - у разі потрапляння у район обстрілу – сховатись у найближчу захисну споруду цивільної оборони, сховище (укриття). У разі відсутності пристосованих сховищ, для укриття використовувати нерівності рельєфу (канави, окопи, заглиблення від вибухів тощо). У разі раптового обстрілу та відсутності поблизу споруд цивільного захисту,

сховища і укриття – ляжте на землю головою в бік, протилежний вибухам. Голову слід прикрити руками (за наявності для прикриття голови використовувати валізу, інші речі)

Не виходьте з укриття до кінця обстрілу

■ надавати першу допомогу іншим людям у разі їх поранення. Визвати швидку допомогу, представників ДСНС України в Одеській області, органів правопорядку, за необхідності – військових

■ у разі, якщо ви стали свідком поранення або смерті людей, протиправних до них дій (арешт, викрадення, побиття тощо), слід постаратися з'ясувати та зберегти якнайбільше інформації про них та обставини події для надання допомоги, пошуку, встановлення особи тощо. Необхідно пам'ятати, що ви самі або близькі вам люди, також можуть опинитись у скрутному становищі і будуть потребувати допомоги у скрутному становищі і будуть потребувати допомоги

Не рекомендується:

- підходити до вікон, якщо почуєте постріли
- спостерігати за ходом бойових дій
- стояти чи перебігати під обстрілом
- конфліктувати з озброєними людьми
- носити армійську форму або камуфльований одяг
- демонструвати зброю або предмети, схожі на неї
- підбирати покинуті зброю та боєприпаси

При виявленні вибухонебезпечних предметів забороняється:

- перекладати, перекочувати з одного місця на інше
- збирати і зберігати, нагрівати і ударяти
- намагатися розряджати і розбирати
- виготовляти різні предмети
- використовувати заряди для розведення вогню і освітлення
- приносити в приміщення, закопувати в землю, кидати в колодязь чи річку
- у разі потрапляння у район обстрілу – сховатись у найближчу захисну споруду

цивільної захисту, сховище (укриття). У разі відсутності пристосованих сховищ, для укриття використовувати нерівності рельєфу (канави, окопи, заглиблення від вибухів тощо). У разі раптового обстрілу та відсутності поблизу споруд цивільного захисту, сховища і укриття – ляжте на землю головою в бік, протилежний вибухам. Голову слід прикрити руками (за наявності для прикриття голови використовувати валізу або інші речі). Не виходьте з укриття до кінця обстрілу

■ у разі, якщо ви стали свідком поранення або смерті людей, протиправних до них дій (арешт, викрадення, побиття тощо), слід постаратися з'ясувати та зберегти якнайбільше інформації про них та обставини події для надання допомоги, пошуку, встановлення особи тощо.

Необхідно пам'ятати, що ви самі або близькі вам люди, також можуть опинитись у скрутному становищі і будуть потребувати допомоги.

Виявивши вибухонебезпечні предмети, або невідомі предмети, вживайте заходів з їх означення, огороження і охорони знайдених предметів на місці виявлення. Негайно повідомте про це територіальні органи ДСНС України в Одеській області та МВС України в Одеській області за телефоном "101" та "102".

НЕ РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ:

- підходити до вікон, якщо почуєте постріли

- спостерігати за ходом бойових дій
- стояти чи перебігати під обстрілом
- конфліктувати з озброєними людьми
- носити армійську форму або камуфльований одяг
- демонструвати зброю або предмети, схожі на неї
- підбирати покинуті зброю та боєприпаси.

Виявивши вибухонебезпечні предмети, вживайте заходів з їх означення, огороження і охорони знайдених предметів на місці виявлення. Негайно повідомте про це територіальні органи ДСНС та МВС за телефоном «101» та «102».

Детальніше з «Абеткою безпеки» ДСНС України можна ознайомитися за посиланням: <https://bit.ly/3twMjgL>

ЩО РОБИТИ ПРИ ФОСФОРНОМУ БОМБАРДУВАННІ

Російські окупанти цинічно бомбардують Україну фосфорними бомбами. Білий фосфор викликає важкі опіки, аж до кісток та кісткового мозку. Інформуємо про дії у разі зіткнення з фосфорною небезпекою.

ДІЇ ПРИ БОМБАРДУВАННІ ФОСФОРНИМИ БОМБАМИ

- Не торкайтеся руками частинок фосфору на шкірі або на одязі
- Рясно змочіть водою шкіру та одяг, якщо на них потрапив фосфор
- Обережно зніміть одяг, краще робити це прямо у воді або поливаючи уражені ділянки водою
- Обробіть рану содовим розчином
- Накладіть вологу пов'язку, її також бажано змочувати содовим розчином
- В жодному разі не використовуйте вату і перекис водню
- Якщо людина, яка отримала фосфорні опіки, перебуває у свідомості дайте їй будь-які знеболювальні та заспокійливі препарати
- При горінні фосфор також виділяє отруйні пари, для виведення токсичних речовин прийміть будь-який сорбент
- Пийте багато води, також можна вживати молоко та лужну негазовану воду.

ПРИ ВИЯВЛЕННІ БУДЬ-ЯКОГО ВИДУ ЗАРАЖЕННЯ - НЕГАЙНО ДЗВОНІТЬ ЗА ТЕЛЕФОНОМ 101.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ЗНАХОДЖЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТУ (ПРЕДМЕТІВ)

Багато вибухонебезпечних предметів, що застосовувалися під час бойових дій, через різні причини не вибухнули і дотепер зберігають здатність до вибуху. Вони становлять особливу небезпеку.

До вибухонебезпечних предметів, що зустрічаються найбільш часто, відносяться: протитанкові і протипіхотні інженерні міни, артилерійські снаряди, мінометні міни, авіаційні бомби, гранати, підричники до різних боєприпасів і детонатори, освітлювальні та сигнальні ракети і патрони.

- ▶ негайно припинити всі роботи в місці (районі) виявлення предмета (заглушити двигуни, зупинити техніку)
- ▶ по можливості ПОПЕРЕДИТИ про знахідку інших осіб, які знаходяться поруч
  - ▶ швидко ВІДВЕСТИ на максимальну безпечну відстань (не менше 100 метрів) усіх людей, які знаходяться поблизу, при цьому рухатись назад необхідно по своїх

21

слідах

- ▶ у разі залишення підозрілого предмета невідомою особою, свідком чого ви стали, необхідно ЗАПАМ'ЯТАТИ її зовнішність, одяг, автотранспорт та номерні знаки
  - ▶ ПОЗНАЧИТИ місцезнаходження предмета, по можливості огородити його (для огорожі можна використовувати різні підручні матеріали: дошки, жердини, гілки, мотузки, шматки яскравої матерії тощо)
  - ▶ по можливості у разі наявності фотозасобів здійснити фотофіксацію предмета та місце його розташування
  - ▶ зберігайте спокій та НЕ ПАНІКУЙТЕ, при цьому надавайте допомогу літнім, важкохворим людям і дітям
  - ▶ негайно ПОВІДОМТЕ оперативні служби, надавши інформацію про характерні ознаки предмета (місце його розташування, дату і час виявлення та особу, яка його виявила), за телефонами: **101 - 102** – У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ПІДОЗРІЛОГО ОБ'ЄКТА та У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ БОЄПРИПАСІВ.
  - ▶ не допускайте до небезпечної зони інших людей та, знаходячись якнайдалі від місця виявлення або за будь-яким захисним укриттям, обов'язково дочекайтеся представників правоохоронних органів або ДСНС України
  - ▶ у разі загрози виникнення вибуху негайно лягайте на землю у найближче заглиблене місце (канави, ями, ритвини тощо), ногами до епіцентру вибуху, обличчям вниз та прикрийте голову якимись речами або руками, при цьому долонями щільно закриваючи вуха та відкривши рот для урівноваження тиску. Звуковий (акустичний удар) може призвести до розривів судин та барабанних перетинок
- КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:**
- ▶ підходити, торкатися предмета та пересувати його
  - ▶ знаходячись поблизу нього, палити, користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух)

- ▶ заливати його рідинами, засипати ґрунтом або намагатися чимось його накривати
- ▶ намагатися самотійно знешкодити предмет
- ▶ здійснювати на нього будь-які самотійні дії: звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив, вибухові речовини, отруйні та чутливі до механічних впливів і нагрівання.

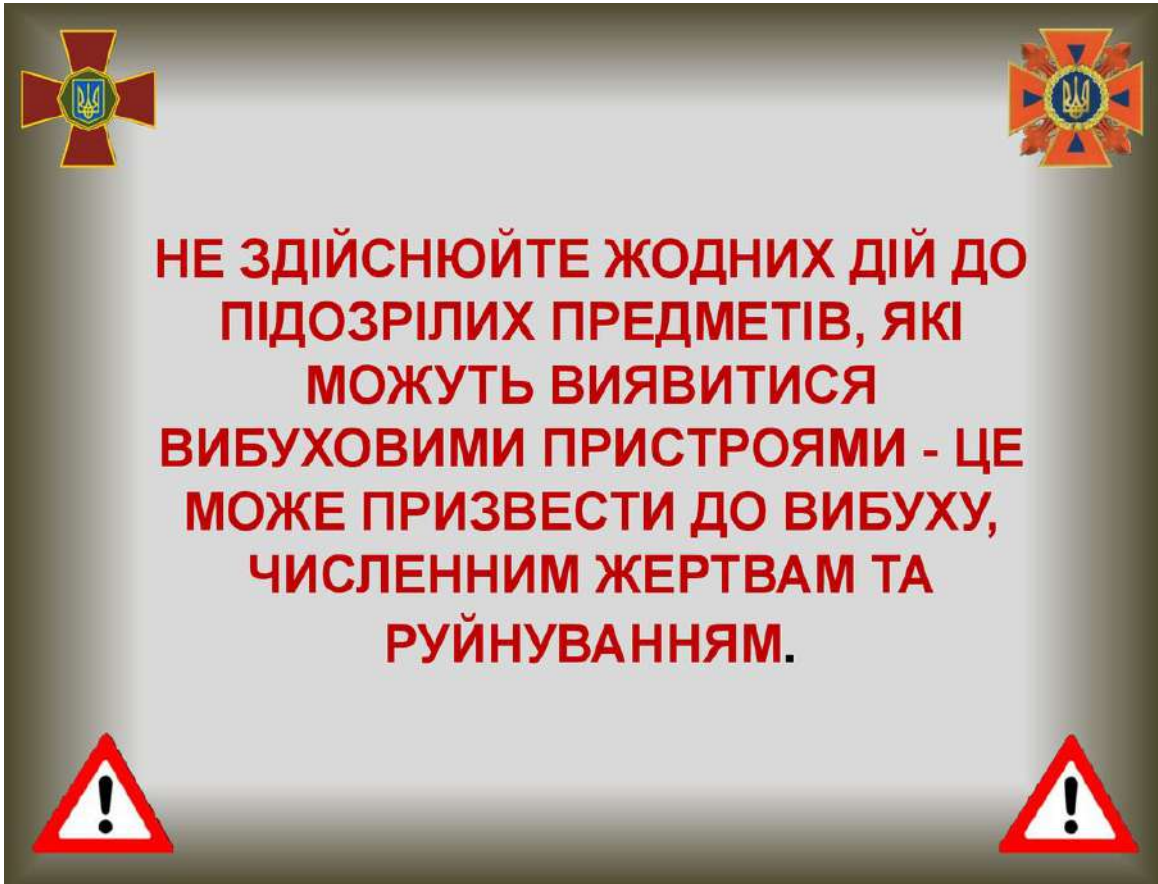
ОСНОВНІ ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ, ЩО ВКАЗУЮТЬ НА МОЖЛИВУ НАЛЕЖНІСТЬ ПІДОЗРІЛОГО ПРЕДМЕТА ДО ВИБУХОВОГО ПРИСТРОЮ:

- ▶ знаходження в місцях з масовим перебуванням людей (громадському транспорті) без нагляду валізи, пакунка, коробки тощо
- ▶ зовнішня схожість на боєприпаси та піротехнічні вироби
- ▶ наявність на предметі розтяжок, дротів, що тягнуться від предмета, мотузок, скотчу
- ▶ наявність джерел живлення (батарейки, акумулятори тощо), антен з радіопристроєм, годинникового або електронного таймера
- ▶ наявність підозрілих звуків, що лунають від предмета (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу)
- ▶ характерний запах (гасу, розчинника, пально-мастильних і хімічних матеріалів тощо)
- ▶ наявність елементів (деталей), що не відповідають їх прямому призначенню
- ▶ наявність сторонніх підозрілих предметів у дверях, вікнах, дереві, закріплених за допомогою дроту, ниток, важелів, шнурів тощо.

ПІДРИВНІ ПРИСТРОЇ (у тому числі саморобні фугаси та розтяжки) - потужні заряди вибухової речовини, які виготовляються із будь-яких боєприпасів, можуть бути з дистанційним, хімічним, механічним, електричним чи комбінованим приводом. Також можуть бути встановлені із сповільненням (годинниковим механізмом). Мета таких засобів – калічити людей та завдавати значних ушкоджень об'єктам інфраструктури. **НІКОЛИ НЕ ЧІПАЙТЕ, НЕ ТЯГНІТЬ ТА НЕ ПЕРЕРІЗАЙТЕ ДРІТ-РОЗТЯЖКУ !!!!!**

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ, СУЧАСНИХ БОЄПРИПАСІВ

- ▶ негайно припинити всі роботи в місці (районі) виявлення предмета
- ▶ швидко відвести на максимальну безпечну відстань (не менше 100 метрів) усіх людей, які знаходяться поблизу
- ▶ у разі залишення підозрілого предмета невідомою особою, свідком чого ви стали, необхідно запам'ятати її характерні ознаки;
- ▶ позначити місцезнаходження предмета, по можливості огородити його
- ▶ у разі наявності фотозасобів здійснити фотофіксацію предмета та місця його розташування
- ▶ зберігайте спокій та не панікуйте
- ▶ негайно повідомте оперативні служби, надавши інформацію про характерні ознаки предмета за телефонами: 101, 102
- ▶ не допускайте до небезпечної зони інших людей та обов'язково дочекайтеся представників правоохоронних органів або ДСНС України

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

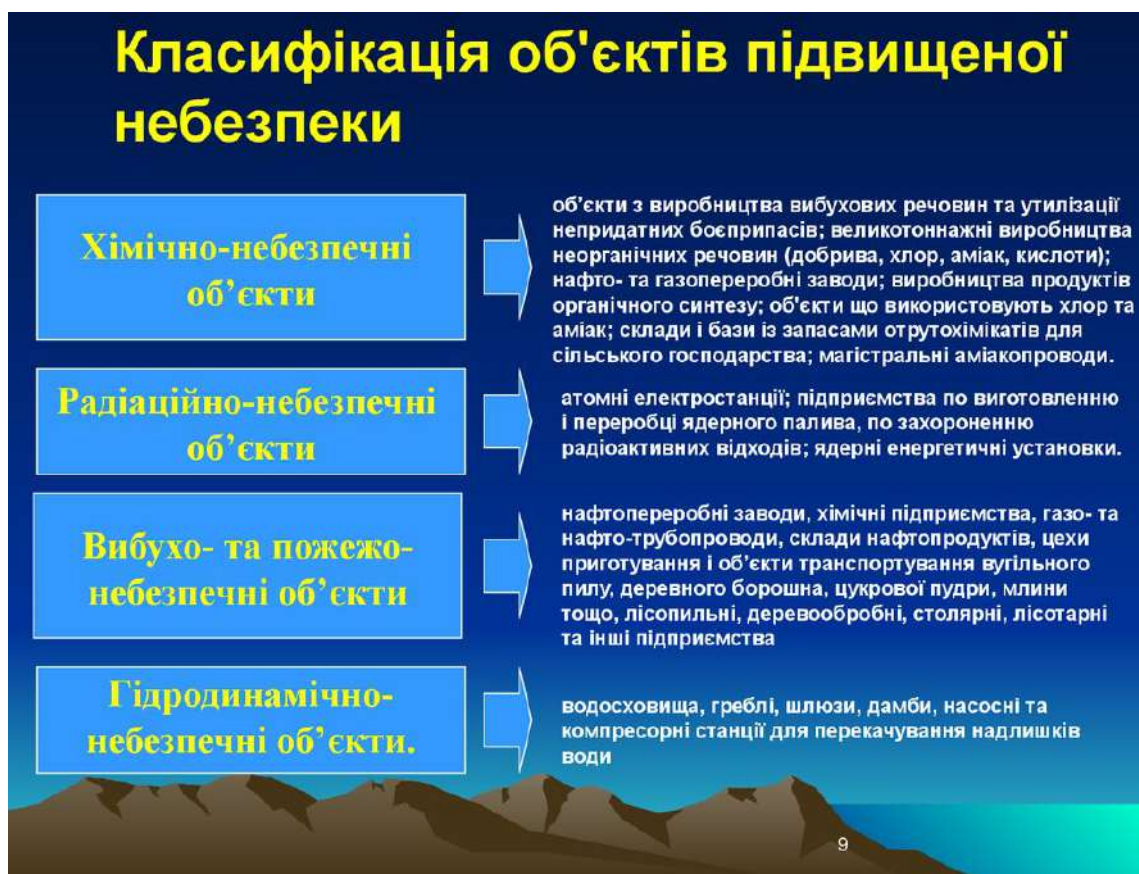
- ▶ підходити, торкатися предмета та пересувати його
- ▶ заливати його рідинами, засипати ґрунтом або намагатися чимось його накривати
  - ▶ здійснювати з ним будь-які самостійні дії: звуковий, світловий, тепловий чи механічний вплив. Вибухові речовини - отруйні та чутливі до механічних впливів і нагрівання
  - ▶ намагатися самостійно знешкоджувати знахідку.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ НЕБЕЗПЕКИ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ОБ'ЄКТУ

Одеська область є одним з найбільш техногенно та екологічно небезпечних регіонів України. Вона посідає 8 місце в Україні за наявними чинниками ризику виникнення надзвичайних ситуацій. Стан техногенного навантаження на території області ускладнюється у зв'язку з наявністю 962 потенційно небезпечних об'єктів, з яких 22 - хімічно-небезпечні об'єкти.

В цих умовах особливу актуальність мають попереджувальні заходи, спрямовані на зниження ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та адаптаційні заходи, спрямовані на зменшення збитків від надзвичайних ситуацій природного характеру, підвищення рівня безпеки населення і захищеності територій від наслідків таких ситуацій.

24

При першій можливості покиньте разом із сім'єю небезпечну зону. У разі неможливості виїхати особисто, відправити дітей і родичів похилого віку до родичів, знайомих. Необхідно взяти із собою всі документи, коштовні речі і цінні папери.

Підготовку до можливого перебування у зоні надзвичайної ситуації доцільно починати завчасно. Необхідно підготувати «екстрену валізку» з речами, які можуть знадобитись при знаходженні у зоні надзвичайної ситуації або при евакуації у безпечні райони.

ОПОВІЩЕННЯ

Запам'ятайте! З метою привернення уваги населення до початку передачі термінової інформації територіальними органами цивільного захисту включаються сирени, наявні на відповідній території, а також у запису мережею телебачення і радіомовлення, що означає подачу попереджувального сигналу оповіщення «УВАГА

BCIM!». Почувши такий сигнал, негайно увімкніть радіоприймач або телевізор і слухайте повідомлення управління з питань надзвичайних ситуацій.

На кожний вид надзвичайної ситуації підготовлені варіанти текстових повідомлень. Після подачі звукового сигналу сирени передається мовна інформація про надзвичайну ситуацію.

Вислухавши повідомлення, кожен громадянин повинен діяти без паніки відповідно до отриманих вказівок.

У повідомленні міститься інформація про надзвичайну ситуацію, місце і час її виникнення; територію (район, масиви, вулиці, будинки тощо), яка потрапляє в осередки (зони) ураження; порядок дій при надзвичайних ситуаціях та іншу інформацію.

Кожний громадянин, який перебуває на роботі, повинен виконувати всі розпорядження керівника суб'єкта господарювання і діяти відповідно до вказівок органів управління цивільного захисту.

ПРИ ВИНИКНЕННІ ПОЖЕЖІ НЕОБХІДНО:

- повідомити рятувальну службу за номером 101, назвати точне місце (адресу) пожежі, призначення будинку і наявність в ньому людей
- сповістити сусідів, а на об'єкті робітників і службовців; задіяти план евакуації
- виходячи із приміщення, щільно прикрити двері; вивести людей у безпечне місце
- при наявності потерпілих викликати “швидку медичну допомогу” (103)
- для захисту від диму, використовувати засоби індивідуального захисту органів дихання, як виняток, на короткий термін - вологі пов'язки
- рухатися до виходу повзком або пригнувшись, при можливості накрити голову щільною тканиною
- шукати людей, які залишилися, в коридорах, поблизу вікон і дверей, а дітей – під ліжками, у шафах, в куточках приміщень, ванних та туалетів

НЕГАЙНО ПРИСТУПИТИ ДО ГАСІННЯ ПОЖЕЖІ ВОГНЕГАСНИКАМИ ТА ІНШИМИ ПЕРВИННИМИ ЗАСОБАМИ ПОЖЕЖОГАСІННЯ . ОBOB'ЯЗКОВО ЗУСТРІТИ ПОЖЕЖНІ ПІДРОЗДІЛИ, ПОВІДОМИТИ, ДЕ МОЖУТЬ БУТИ ЛЮДИ, ЯК ПІДІЙТИ (ПІД'ІХАТИ) ДО МІСЦЯ ПОЖЕЖІ

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПРИ АВАРІЇ З ВИКИДОМ (ВИЛИВОМ)

НЕБЕЗПЕЧНОЇ ХІМІЧНОЇ РЕЧОВИНИ НЕОБХІДНО:

- сповістити населення про аварію
- покинути приміщення, виключити всі електронагрівальні прилади, взяти документи, гроші; якщо неможливо покинути приміщення, негайно провести його герметизацію
- одягнути індивідуальні засоби органів дихання (ватяно-марлеві пов'язки змочити розчинами лимонної, борної кислоти або питної соди, водою – відповідно до типу аварії)
- провести евакуацію, або вивести людей в безпечне місце
- виходити із зараженої зони перпендикулярно напрямку вітру, враховуючи властивості небезпечної хімічної речовини
- використовувати первинні засоби пожежогасіння

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ АВАРІЇ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Російська армія регулярно обстрілює залізницю, є загиблі та поранені. Руїнується інфраструктура. Виникають аварії. Із зони воєнних дій до західних кордонів залізничники вивозять пасажирів у переповнених вагонах, часом без світла і з закритими вікнами заради безпеки. Люди сидять на підлозі. Дорога займає у два-три рази більше часу, ніж це бувало до війни через обстріли, об'їзди небезпечних зон.

26

Залізниця – це зона підвищеної небезпеки, не тільки під час воєнного стану, а і у мирному житті.

Для того, аби НЕ зазнати травматизму на залізничному транспорті варто знати та дотримуватися правил поведінки на залізничних об'єктах та поблизу них.

Ми інформуємо, що на станціях, перегонах, територіях підрозділів АТ «Укрзалізниця» внаслідок наїзду залізничного рухомого складу, падіння з нього або інших видів впливу громадяни отримують травми різного ступеня важкості. Аналіз випадків отримання травм сторонніми особами на залізничному транспорті свідчить про те, що більшість із них сталися внаслідок порушення потерпілими Правил безпеки громадян на залізничному транспорті, зокрема:

- перехід залізничних колій у невстановлених місцях
- перебування на залізничних коліях
- посадка та висадка під час руху потягу
- перебування в стані алкогольного сп'яніння на території об'єктів залізничного транспорту.

Основними причинами аварій і катастроф на залізничному транспорті є несправності шляху, рухомого складу, засобів сигналізації, централізації і блокування, помилки диспетчерів, неувважність і халатність машиністів. Найчастіше відбувається схід рухомого складу з рейок, зіткнення, наїзди на перешкоди на переїздах, пожежі і вибухи безпосередньо у вагонах. Проте, їхати в потязі приблизно в три рази безпечніше, ніж летіти на літаку, і в 10 разів безпечніше, ніж їхати в автомобілі.

ОСНОВНІ ПРОФІЛАКТИЧНІ ПРАВИЛА

Знайте, що з погляду безпеки самі кращі місця в потязі – центральні вагони, купе з аварійним виходом-вікном або розташоване ближче до виходу з вагону, нижні полиці. Як тільки Ви опинилися у вагоні, дізнайтеся, де розташовані аварійні виходи і вогнегасники. Дотримуйте наступні правила: при русі потягу не відкривайте зовнішні двері, не стійте на підніжках і не висовуйтеся з вікон; ретельно укладайте багаж на верхніх багажних полицях; не зривайте без крайньої необхідності стоп-кран; запам'ятаєте, що навіть при пожежі не можна зупиняти потяг на мосту, в тунелі і в інших місцях, де ускладниться евакуація; палите тільки у встановлених місцях; не возите з собою пальні, хімічно і вибухонебезпечні речовини; не включайте в електромережу вагону побутові прилади; при запаху горілої гуми або появі диму негайно звертайтеся до провідника

ЯК ДІЯТИ ПРИ ЗАЛІЗНИЧНІЙ АВАРІЇ

При краху або екстремому гальмуванні закріпіться, щоб не впасти. Для цього схопіться за поручні і упріться в стіну або сидіння ногами. Найбезпечніше опуститися на підлогу вагону. Після першого удару не розслабляйтеся і тримайте всі м'язи напруженими до тих пір, поки не стане остаточне ясно, що руху більше не буде.

Відразу після аварії оповістіть диспетчера і ДСНС України, МВС України.

Вибирайтеся з вагону через двері або вікна – аварійні виходи (залежно від обстановки), оскільки висока вірогідність пожежі. При необхідності розбивайте вікно купе тільки важкими підручними предметами.

Допоможіть витягувати людей з пошкоджених вагонів.

Надайте постраждалим першу допомогу та викличте швидку медичну допомогу.

При покиданні вагону через аварійний вихід вибирайтеся тільки на польову сторону залізничної колії, узявши з собою документи, гроші, одяг або ковдри. При пожежі у вагоні закрийте вікна, щоб вітер не роздував полум'я, і йдете від пожежі в передні вагони. Якщо не можливо – ідіть в кінець потягу, щільно закриваючи за собою всі двері. Перш ніж вийти в коридор, підготуйте захист для дихання: шапки, шарфи, шматки тканини, змочені водою.

Пам'ятаєте про те, що при пожежі матеріал, яким фанеровані стіни вагонів, – малминит – виділяє токсичний газ, небезпечний для життя.

Опинившись зовні, негайно включайтеся в рятувальні роботи: при необхідності допоможіть пасажирам інших купе розбити вікна, витягуйте постраждалих і так далі

Якщо при аварії розлилося паливо, відійдіть від поїзда на безпечну відстань, оскільки можлива пожежа і вибух.

Якщо струмопровідний дріт обірваний і стосується землі, віддаляйтеся від нього стрибками або короткими кроками, щоб забезпечити себе від крокової напруги.

Відстань, на яку розтікається електрострум по землі, може бути від двох (суха земля) до 30 м (волога).

Правила безпеки громадян на залізниці

Переходити колії дозволяється тільки в призначених місцях!

Посадка на поїзд здійснюється тільки з боку перону

Підніматися у вагон дозволяється тільки після повної зупинки поїзда

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

Класти на рейки сторонні предмети

Сидіти на краю платформи

Бігати по платформі

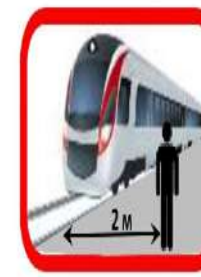
Стрибати з платформи на колії

Перебігати перед поїздом

Пролізати під вагонами

Проходити ближче ніж на 2м під час проходу поїзда без зупинки

Проходити вздовж колії на відстані менше 5 м

Ходити по залізничному мосту

Підніматися на дах поїзда

Залишати без нагляду дітей

Використовувати навушники та мобільні телефони при перетині залізничної колії

Переходити колії у невідновлених місцях

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ

Дорожньо-транспортна пригода (ДТП) подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди, завдані матеріальні збитки.

Згідно зі статистикою в ДТП, у мирний час, гине більше людей, ніж на війні.

Дуже часто постраждали в ДТП потребують надання невідкладної медичної допомоги, до приїзду бригади екстреної медичної допомоги (далі – ЕМД).

Порядок дій до приїзду бригади ЕМД:

● зберігайте спокій

- за наявності постраждалих, **одразу ж подзвоніть за номером 103** та попросіть диспетчера надіслати бригаду ЕМД якнайшвидше, чітко відповідайте на поставлені запитання диспетчера, викличте поліцію - 102 та працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) - 101

- визначте точне місце події

- позначте місце ДТП - для цього слід припаркувати власний транспортний засіб на безпечній відстані від місця події так, щоб він не заважав під'їзду до місця події екстреним службам, при цьому необхідно увімкнути аварійні вогні, зачинити двері транспортного засобу та впевнитись, що немає загроз власному життю. Якщо власний автомобіль знаходиться на проїжджій частині, необхідно з боку руху виставити трикутний знак аварійної зупинки на відстані не менше 20 метрів у населеному пункті та не менше 40 метрів поза населеним пунктом. Вдягнути світло відбивну накидку (за наявності) та гумові рукавички, взяти з собою автомобільну аптечку та вогнегасник

- огляньте місце події на наявність небезпечних речовин: рідин, газів, паливно-мастильних речовин. Звернути увагу чи є ознаки задимлення транспортного засобу, чи стійкий він на дорозі (чи є ризик скочування на похилій площині), чи є інші небезпечні чинники. За їх наявності або підозри на їх наявність до місця події не слід підходити. Слід перевірити, чи працює двигун транспортного засобу, який потрапив в ДТП. Переконайтесь, що ніщо не загрожує життю інших учасників події чи свідків

- визначте наявність постраждалих та їх кількість, якщо вона перевищує кількість тих, хто може надати долікарську допомогу, оцініть кому потрібна допомога в першу чергу – постраждалі без свідомості, але з ознаками дихання (в нормі має бути 2 дихальні рухи за 10 секунд) та з ознаками масивної кровотечі.

Спершу декілька важливих нагадувань:

- у кожному авто має бути аптечка. Але вона корисна не самим фактом свого існування, а вмістом, яким треба вміти користуватися.

- перш ніж надавати допомогу, потрібно переконайтесь, що місце аварії є безпечним. За потреби необхідно зупинити або обмежити рух транспорту, місце ДТП позначити світловідбиваючими пристроями.

- надаючи домедичну допомогу, варто використовувати нітрилові рукавички, щоб унеможливити себе від патогенів, що можуть міститися в рідинах постраждалого

Доступ до постраждалих:

- необхідно наблизитись до постраждалого так, щоб уникнути загроз для власного життя чи життя самого постраждалого. При цьому за можливості оберіть такий напрямок руху, щоб постраждалому не довелося повертати голову у бік, з якого Ви наближаєтеся. Для цього необхідно підійти так, щоб бути в полі зору постраждалого, чітко та голосно звертаючись до нього;

- за необхідності, після того, як отримано доступ до постраждалого, відчиніть двері біля водія, вимкніть двигун транспортного засобу, забезпечте стабілізацію автомобіля, запобігши можливості його випадкового руху. Для цього слід застосувати ручні гальма або підкласти блоки під колеса

- оцініть стан свідомості постраждалого, звернувшись до нього. За відсутності реакції – тракуйте його стан як непритомний та покличете на допомогу когось зі свідків події

- виконайте стабілізацію шийного відділу хребта, зафіксувавши голову постраждалого до підголівника сидіння. Цю маніпуляцію оптимально виконувати вдвох (одна особа фіксує голову з частиною шиї і грудного відділу хребта та приводить до підголівника сидіння, а інша особа, розташовується на задньому сидінні та фіксує голову руками до підголівника). За цих умов виникає доступ до ключа запалення та ручного гальма.

Надання домедичної допомоги:

- домедична допомога виконується за наступним алгоритмом MARCH: M (massive hemorrhage) – зупинка критичної кровотечі, A (airway) – забезпечення прохідності дихальних шляхів, R (respirations) – перевірка наявності і частоти дихання, C (circulation) – перевірка наявності та оцінка пульсу, H (hypothermia) – зігрівання (врити постраждалого ковдрою)

- за наявності джерел кровотечі, оцініть їх масивність та зупиніть їх

- ознаками масивної кровотечі є: наявність пульсуючого струменя крові, велика пляма крові біля постраждалого, що розтікається, значне просякання кров'ю одягу. При кровотечі з кінцівок використовувати механічний джгут для зупинки кровотечі по типу «САТ», гумовий джгут або, за відсутності, імпровізований джгут із косинки, перев'язувального матеріалу чи з іншого підручного засобу. При вузловій кровотечі (з пахвинної, пахової ділянки чи шиї) затампонуйте рану, використавши будь-який перев'язувальний матеріал. Для невеликих поранень достатньо накласти тиснучу пов'язку, використавши бинт, в тому числі еластичний

- перевірте прохідність дихальних шляхів. Якщо постраждалий в свідомості та розмовляє, цей крок можна пропустити. За відсутності свідомості у постраждалого, перевірте та, за потреби, очистіть дихальні шляхи, негострим підручним засобом, відкривши його рот руками або висунувши нижню щелепу вперед. Пам'ятайте про необхідність стабілізації шийного відділу хребта. Під час відкриття рота або інших дій голова постраждалого не повинна рухатись;

- перевірте наявність дихання, для цього піднесіть власне вухо до вуст постраждалого та вислуховуйте протягом 10 сек. (у нормі за цей період повинно бути 2-4 дихальних рухи). При відсутності дихання (0 або 1 дихальний рух за 10 сек.)

постраждалого слід екстрено евакуювати з транспортного засобу і розпочати серцево-легеневу реанімацію;

- перевірте наявність і частоту периферичного пульсу (на променевій артерії) протягом 10 сек. Нормальна частота пульсу від 60 до 100 ударів за хвилину. Після перевірки пульсу необхідно ретельно оглянути постраждалого у салоні транспортного засобу та знайти всі рани, які можуть загрожувати життю, а саме: травми обличчя – можуть заблокувати прохідність дихальних шляхів, травми грудної клітки – можуть впливати на дихання постраждалого; будь-які інші кровотечі, у тому числі незначні необхідно зупинити – накладіть пов'язки, щоб унеможливити масивну кровотечу;

- повторно оцініть стан свідомості постраждалого;

- захистіть постраждалого від дії факторів навколишнього середовища, передусім від переохолодження (для цього його слід накрити термоковдрою або іншою ковдрою чи одягом).

Евакуація постраждалого:

- якщо відсутні загрози для життя, евакуацію постраждалого з транспортного засобу або місця події здійснюють виключно працівники екстрених служб. До їх

- у разі, якщо є загрози для життя постраждалого (задимлення або загоряння автомобіля, підтікання паливно-мастильних матеріалів, поява додаткових невідворотних небезпек) необхідно здійснити екстрену евакуацію постраждалого/постраждалих. При цьому необхідно пам'ятати про: першочергове забезпечення власної безпеки, постійну стабілізацію голови і шиї постраждалого в повздовжньому положенні. Під час евакуації положення хребта не повинно змінюватись, а також забезпечувати постійну прохідність дихальних шляхів постраждалого.

Серцево-легенева реанімація дорослого (далі – СЛР):

- виконувати СЛР за відсутності в постраждалого дихання після екстреного виймання з транспортного засобу. Розташувати постраждалого на горизонтальній поверхні. Якщо поверхня похила – то головою донизу

- розташувати долоні на середній частині грудної клітки, виконувати 30 натискань на грудну клітку. При цьому частота натискань має бути в межах 100-120 за хвилину, глибина – 5-6 см, після цього зробити два вдихи постраждалому не довше ніж протягом 5 сек., використавши захисну плівку-клапан з аптечки. Регулярно без пауз проводити цикли натискання (30 разів) і дихальних рухів (2 рази), після кожного 5-го циклу (через 2 хв.) попросити, щоб Вас хто-небудь замінив

- продовжувати проведення серцево-легеневу реанімацію до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги або до появи дихання.

Допомога при опіках:

- зупиніть процес горіння шляхом припинення доступу повітря, при цьому зберігаючи власну безпеку та безпеку людей навколо, охолодіть обпечену ділянку, використавши для цього воду або зволожену тканину. Оптимально охолоджувати ділянку протягом 20 хвилин; зніміть з обпеченої ділянки тіла одяг та з пальців – ювелірні прикраси (не чіпайте, якщо вони не піддаються), накладіть на обпечену ділянку тіла стерильну марлеву серветку, зігрійте постраждалого, накривши його термоковдрою або іншою ковдрою чи одягом.

Як правильно накладати джгут

- використовувати у разі масивних кровотеч із кінцівок, під час ампутації чи часткової ампутації вище кисті чи ступні
- накладати джгут типу Cat можна на одяг
- якщо не можна візуалізувати місце кровотечі, джгут накласти максимально високо на кінцівку
- якщо краї рани можна чітко візуалізувати – накласти джгут на відстані 5-8 см вище рани
- якщо кровотеча не зупинилася, скористатися ще одним джгутом, який накладається впритул над першим
- в зоні умовної безпеки записати час накладання джгута
- правильно накладений джгут може бути розміщений на кінцівці до двох годин

Про правильно накладений джгут свідчить відсутність пульсу на периферії.

Важливо розуміти, що дійсно навчитися надавати долікарську допомогу, можна лише на практиці. Необхідні навички та знання дають на курсах долікарської допомоги. Одного дня ці навички можуть врятувати комусь життя.

Що варто і не варто возити в авто у воєнний час:

• ковдру або спальник на кожного, каремат • аптечку • воду (1-3 л на особу) • зарядки та живлення від розеток автомобіля • домкрат, набір ключів, вогнегасник, крокодили для зарядки акумулятора, рукавички, знак аварійної зупинки, світловідбивний жилет • пальне у металевій каністрі • запасні колеса • туристичну лопату • запас антифризу, мастила для двигуна, гальмівної рідини • буксирувальний трос • автомобільний компресор.

Не варто возити в авто у воєнний час: • зброю, якщо ви невійськовий і зброя незареєстрована • ніж з ознаками бойового • будь-який військовий атрибут, включно зі стилізованим одягом, взуттям, сумками та рюкзаками військового типу • пальне або іншу горючу рідину у крижкій тарі • під час перетину блокпостів зніміть відеореєстратор!

Будьте уважними на дорогах, дотримуйтеся правил дорожнього руху та не сідайте за кермо напідпитку.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ ЛІСОВОЇ (СТЕПОВОЇ) ПОЖЕЖІ

Умовно всі українські ліси зараз можна поділити на дві групи.

Перша з них - це ліси на територіях, тимчасово окупованих Росією, або в зоні бойових дій

Правила поведінки під час пожежі в лісах, степах та на торфовищах

Масові пожежі можуть виникати в спеку та при посухах від ударів блискавки, необережного поводження з вогнем, очищення поверхні землі

випалюванням сухої трави, обстрілів та з інших причин. Вони можуть викликати ураження людей та тварин, спалах будівель в населених пунктах, дерев'яних мостів, дерев'яних стовпів ліній електромереж та зв'язку, складів нафтопродуктів та інших матеріалів, що горять. Від таких пожеж може постраждати значна кількість людей та тварин.

Ви опинилися у осередку пожежі:

- не панікуйте та не приймайте поспішних, необдуманих рішень
- не тікайте від полум'я, що швидко наближається у протилежний від вогню бік, а долайте крайку вогню проти вітру, закривши голову і обличчя одягом
- з небезпечної зони, до якої наближається полум'я виходьте швидко, перпендикулярно напрямку розповсюдження вогню
- якщо втекти від пожежі неможливо, то вийдіть на відкриту місцевість, ввійдіть у водойму або накрийтеся мокрим одягом і дихайте повітрям, що знаходиться низько над поверхнею землі - повітря тут менш задимлене, рот і ніс при цьому прикривайте одягом чи шматком будь-якої тканини
- гасити полум'я невеликих низових пожеж можна, забиваючи полум'я гілками листяних порід дерев, заливаючи водою, закидаючи вологим ґрунтом та затоптуючи ногами, будьте обережні в місцях горіння високих дерев, вони можуть завалитися та травмувати вас
- під час гасіння пожежі, не відходьте далеко від доріг та просік, не випускайте з уваги інших учасників гасіння пожежі, підтримуйте з ними зв'язок за допомогою голосу
- особливо будьте обережні у місцях торф'яних пожеж, враховуйте, що там можуть створюватися глибокі вирви, тому пересувайтеся, по можливості, перевіряючи палицею глибину слою, що вигорів
- після виходу із осередку пожежі повідомте місцеву адміністрацію та пожежну службу про місце, розміри та характер пожежі.

Якщо горить одяг на людині:

- зупиніть людину, не давайте їй бігати, а то полум'я розгориться ще більше
- допоможіть швидко скинути палаючий одяг, чи загасити її за допомогою простирадла, ковдри, пальта або струменя води. Гасити полум'я на одязі можна піском, землею, снігом. Сам постраждалий може згасити вогонь, перекочуючись по землі
- залиште голову відкритою, щоб людина не задихнулась продуктами згорання

- викличте швидку допомогу
- надайте домедичну допомогу.

Перша допомога при опіках:

- посадіть або покладіть постраждалого, негайно припиніть вплив високої температури; негайно припиніть вплив високої температури
- обливайте місця опіків великою кількістю води (15 хв. і більше), будьте обережні, щоб уникнути переохолодження постраждалого, особливо взимку
- якщо є можливість, то зніміть з уражених ділянок каблучки, годинники, паски, взуття до того, поки ці місця не почали набрякати
- до обпеченої шкіри не можна доторкатися руками, намагатися зняти присталі залишки згорілого одягу (обережно ножицями зрізують лише їх краї)
- всі опіки необхідно захистити, прикриваючи їх чистою тканиною без ворсу
- дайте людині знеболювальний засіб для запобігання виникнення больового шоку
- постраждалому давайте вживати рідину в достатній кількості
- перевіряйте пульс та дихання кожні 10 хв. до прибуття швидкої допомоги

Запам'ятайте! Не змащуйте опіки ніякими кремами, лосьйонами, оліями або маслами! Не проколюйте пухирі!

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ ВИБУХУ НА АЗС

Автозаправочні станції відносять до потенційно-небезпечних об'єктів, особливо в період воєнного стану, коли можливе враження від обстрілів та ракетних ударів.

Автомобільне паливо належить до горючих і легкозаймистих речовин. Тому необхідно створити умови для того, щоб унеможливити виникнення пожежі на заправних станціях.

Розміщення АЗС у населених пунктах та за їх межами здійснюється відповідно до

п. 7.60* ДБН 360-92** та п. 3 Правил роздрібної торгівлі нафтопродуктами, затверджених постановою КМУ від 20 грудня 1997 р. № 1442 (із змінами).

Сучасні АЗС є комплексними будівлями, на території яких розміщуються підземні резервуари для зберігання палива, склади паливно-мастильних матеріалів, розливні колонки, магазини, кафе, побутові приміщення, котельні, автомийки та очисні споруди.

Комплекс забезпечення пожежної безпеки на АЗС повинен включати в себе наступні системи:

- пожежної сигналізації
- протипожежного водопостачання
- екстреного оповіщення
- протидимний захист
- автоматичного пожежогасіння
- пультового пожежного спостереження.

Заправки рідкого палива, а також газові заправки повинні бути укомплектовані первинними засобами пожежогасіння – вогнегасниками вуглекислотного і порошкового типів, ящиками для піску, спеціальним інвентарем та інструментом, кошмами, індивідуальними засобами захисту. Вогнегасники, інструмент та інвентар повинні знаходитися на пожежних щитах і стендах відкритого або закритого типів, розташованих в добре видних місцях.

Дії персоналу при виникненні пожежі

- припинити відпуск палива
- перекрити подачу, вимикає рубильник
- викликає по телефону аварійно-рятувальні службу ДСНС України
- повідомити в пожежну охорону про те, що відбувається
- оповістити керівника
- евакуювати клієнтів на безпечну відстань
- по можливості приступити до гасіння доступними засобами пожежогасіння
- зустріти прибувають пожежні підрозділи.

Дії населення під час пожежі на АЗС

Варто чітко знати, що якщо на людині загорівся верхній одяг, то при вертикальному положенні людини веде до поширення полум'я на обличчя, загорання волосся та ураженні органів дихання.

Якщо на тобі зайнявся верхній одяг:

- не можна бігти, це лише прискорить горіння
- треба швидко скинути одяг, що зайнявся, а
- якщо це не вдалося, варто впасти та качатися по землі, збиваючи полум'я

Якщо на іншій людині зайнявся одяг, треба намагатися якомога швидше погасити вогонь

- не можна давати людині бігати, - полум'я розгориться ще сильніше
- треба допомогти ураженому швидко скинути одяг, що зайнявся, і залити його водою

- якщо не вдалося, необхідно повалити потерпілого на землю

Намагайтеся будь-яким способом збити полум'я :

•залийте водою• засипайте землю• закидайте снігом• накиньте щільну тканину (брзент, ковдра, пальто) і щільно пригорніть тканину до палаючого одягу на людині. При цьому голову потерпілого слід залишити відкритою, щоб уникнути отруєння токсичними продуктами горіння, не спричинити опіку дихальних шляхів.

Але пам'ятайте, що висока температура впливає на шкіру тим сильніше, чим довше й щільніше притиснути до неї одяг який тліє.

ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА НА АЗС
ПРОТИПОЖЕЖНІ ЗАХОДИ
ПІД ЧАС ЗАПРАВЛАННЯ ПАЛИВОМ

Відстань між автомобілем, який знаходиться під заправленням, та автомобілем, який стоїть за ним, має бути не менше 3 м, а відстань між усіма іншими автомобілями, які стоїть у черзі – не менше 1 м

Автомобілі подаються до бензоколонки своїм ходом, з наступним вимкненням двигуна до початку заправки

5

Швидкість руху на території АЗС – не більше 5 км/год
Вимкнати двигун!

Мотоцикли й моторолери подаються до бензоколонки із вимкненим двигуном, зварусі з вимкненою вогню слід здійснювати на відстані не менше 15 м від бензоколонки

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ
 ЗАПРАВЛЯТИ

Водій зобов'язаний

протерти досуха забруднені нафтопродуктами частини автомобіля

Забороняється транспортними засобом проїжджати над підземними резервуарами

Забороняється заправляти транспортні засоби (крім легкових автомобілів), в яких перебувають пасажирів

ВИСАДИТИ ПАСАЖИРІВ!

Випадково розліті нафтопродукти слід негайно засипати піском

ПЕСОК

Забороняється заправляти автомобілі, завантажені небезпечними вантажами (вибуховими речовинами, стисненими та зрідженими горючими газами, ЛЗР і ГР, струмками та радіоактивними речовинами тощо)

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ

Палити або користуватися відкритим вогнем

Зливати паливо і заправляти автомобілі під час грози

Заправляти трактори без іскрогасників на впускних трубах

Заправляти автомобілі, що перевозять небезпечні вантажі

61070, м. Харків, а/с 10070
 Видвилення "ІНДУСТРІЯ"

Тел.: (057) 733-41-20, (057) 75-65-069
 E-mail: info@myabop.ukr.net

www.industry.kh.ua

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ ВИБУХУ ГАЗУ У БАГАТОПОВЕРХОВОМУ БУДИНКУ

Російські загарбники бомбардують українські міста, знищуючи системи енергозабезпечення. Люди залишаються без світла, тепла, води та газу. Рятувальники закликають у разі аварії терміново повідомляти у екстрену службу 101, у випадку газової аварії - 104, однак у стані війни рятувальники не завжди можуть реагувати оперативно.

Виникнення надзвичайних ситуацій, спричинених вибухами, несе значну загрозу життю та здоров'ю людей, а також системам життєзабезпечення населення. Здебільшого причиною вибухів є порушення вимог безпеки під час поводження із легкозаймистими та вибуховими речовинами на об'єктах підвищеної небезпеки, в місцях з масовим перебуванням людей, адміністративних та житлових будинках тощо. У той же час існують загрози вибухів, спричинених терористичною діяльністю, воєнними діями.

- Запорукою запобігання вибухам є неухильне дотримання правил пожежної та техногенної безпеки, а також пильність та відповідальність людей.

Однією із найпоширеніших причин вибухів є витік побутового газу у житлових і адміністративних будівлях.

ЩО НЕОБХІДНО РОБИТИ, ЯКЩО ВИ ВІДЧУЛИ ЗАПАХ ГАЗУ

ЩО НЕ МОЖНА РОБИТИ, ЯКЩО ВИ ВІДЧУЛИ ЗАПАХ ГАЗУ

Вмикаючи газовий прилад – відчиніть вікно і перевірте наявність тяги.

Ознакою загрози вибуху побутового газу є різкий запах деодоранту, який змішується з метаном (запах газу)

Якщо ви відчули стійкий запах деодоранту необхідно:

- зберігати спокій
- негайно вимкнути газові прилади
- відкрити вікна та двері і провітрити приміщення;
- не палити та не користуватись електричними приладами
- вийти з приміщення та зателефонувати до служби газу (тел. № 104)
- якщо будинок багатоквартирний, повідомити інших мешканців та, не користуючись ліфтом, залишити будівлю
- надайте допомогу в евакуації літнім та важкохворим людям
- перевірте сусідні квартири на наявність у них дітей, які тимчасово залишились без

нагляду дорослих, та повідомте про це представників служби газу (правоохоронних органів, аварійно-рятувальних підрозділів) • відійти на безпечну відстань від будинку (у разі можливості на відкритий майданчик або пустир) та чекати подальших інструкцій спеціалістів.

При аварії на газопроводі систем газопостачання та газифікації:

- відчувши у приміщенні запах газу, негайно перекрийте газовий кран
- не куріть, не запалюйте сірники, не вмикайте світло та електроприлади (найкраще знеструмити всю квартиру, відключивши електроживлення), щоб уникнути вибуху
- провітріть все приміщення, а не тільки загазовану кімнату
- залиште приміщення і не заходьте в нього до зникнення запаху газу
- якщо запах не зникає, терміново викличте аварійну газову службу за телефоном «104»

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИБУХУ ГАЗУ

- негайно перекрийте вентилі на газовому приладді і крани подачі газу перед ними
- повідомте аварійну службу газу за номером **104**
- організуйте гасіння пожежі, при необхідності повідомте пожежну охорону за телефоном **101**
  - надайте першу медичну допомогу потерпілим, при необхідності, викличте швидку медичну допомогу за телефоном **103**
  - зателефонуйте за номером асистуючої компанії **311** (з мобільного) або **0-800-50-311-5** (безкоштовно). Це потрібно зробити протягом 24 годин після події
  - не дозволяйте входити стороннім у приміщення, де стався вибух
  - до приїзду спеціалістів залишіть все на своїх місцях, зберігайте обстановку на місці вибуху (пожежі).

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ ВИБУХУ ГАЗУ У ПРИВАТНОМУ БУДИНКУ

- негайно перекрийте вентилялі на газовому приладді і крани подачі газу перед ними
- повідомте аварійну службу газу за номером **104**
- організуйте гасіння пожежі, при необхідності повідомте пожежну охорону за телефоном **101**
- надайте першу медичну допомогу потерпілим, при необхідності, викличте швидку медичну допомогу за телефоном **103**
- зателефонуйте за номером асистуючої компанії **311** (з мобільного) або **0-800-50-311-5** (безкоштовно). Це потрібно зробити протягом 24 годин після події
- не дозволяйте входити стороннім у приміщення, де стався вибух
- до приїзду спеціалістів залишіть все на своїх місцях, зберігайте обстановку на місці вибуху (пожежі).

Мешканцям приватних житлових будинків – необхідно обов'язкове чищення димоходів. Не порушуйте терміни перевірок технічного стану димових і вентиляційних каналів. Категорично забороняється самостійно підключати. Відключати та переставляти газові прилади, а також ремонтувати їх. Усі ремонтні роботи та монтаж газових приладів повинні виконувати тільки працівники газового господарства.

Пам'ятайте! Правильна експлуатація газових приладів, господарський догляд за ними, економне використання природного газу - запорука його, що газ буде надійним помічником у Вашому господарстві.

ОТРУЄННЯ ЧАДНИМ ГАЗОМ

JustFood.org.ua

Чадний газ (CO) виділяється при горінні та тлінні майже всіх горючих речовин і матеріалів

Симптоми отруєння чадним газом (по % вмісту CO в атмосфері)

Чадний газ і кисень потрапляє в дихальну систему організма

Легке отруєння **0,08%**

Запаморочення, головний біль, послаблення пам'яті та уваги, головокружіння, відчуття втоми, сповільнення реакції, виникає відчуття тяжкості та пульсації в голові, потемніння та мерехтіння «мушок» перед очима, шум у вухах.

Отруєння середньої важкості **до 0,32%**

Дихальний параліч, втрата свідомості

Важке отруєння **вище 1,2%**

Втрата свідомості після 2-3 вдихів, порушення дихання (людина гине менше ніж за 3 хв.)

Гемоглобін - залізовмісний білок, що забезпечує перенос кисню в тканини. Міститься в еритроцитах.

Карбоксигемоглобін - стійка сполука гемоглобіна і чадного газу

Гіпоксія - стан кисневого голодування як всього організму в цілому так і окремих його тканин. Найбільш чутлива до гіпоксії нервова система, серце, тканини нирок, печінки.

Карбоксигемоглобін блокує передачу кисню в тканини. Наступає гіпоксія.

Перша допомога

Викликати лікаря

До приїзду лікарів

винести постраждалого із загазованого приміщення на свіже повітря, розстебнути верхній одяг, брюки, комір сорочки, у жінок – бюстгальтер, зняти ремінь, декілька разів бризнути холодною водою на обличчя та грудну клітку, дати до носу ватку з нашатирином спиртом, гаряче пиття, зігрівання, при необхідності штучне дихання «рот до рота».

При важких випадках є необхідним надягання фільтруючого протигазу з гопкалітовим патроном чи промисловим фільтруючого протигазу з коробкою марки «CO» або «M» (в умовах виробництва).

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

Метою терористичного акту є залякування якнайбільшої кількості людей, зважаючи на це, об'єкти обираються за критеріями кількості населення (можливих жертв) та значущості об'єкту. Тероризм може проявити себе по різному: ви можете отримати попередження щодо скоєння терористичного акту по телефону, одержати погрозливі листи поштою, або, як найгірший, але цілком реальний варіант, стати заручником терористів. Також під терористичну атаку можуть підпасти об'єкти життєзабезпечення населення, адже залишивши людей без світла або питної води на тривалий час тероризм досягає результату – виникнення та поширення паніки серед населення.

З метою запобігання скоєнню терористичних актів та екстремістських проявів звертаємо увагу, що у разі появи в населеному пункті транспортних засобів або сторонніх осіб, дії яких викликають підозру (поведінка та зовнішність яких має ознаки «бойовиків», спроби силового захоплення об'єктів, людей, зброї, техніки, ведення агітаційної та вербувальної роботи) **громадяни мають зателефонувати та надати інформацію черговому за телефоном - 102.**

Дії у разі терористичного акту

Державна служба України з надзвичайних ситуацій пропонує наступний порядок дій у разі терористичного акту.

Основні заходи щодо запобігання можливого терористичного акту:

- не торкайтеся у транспорті, житлових та громадських приміщеннях або на вулиці нічийних пакетів (сумок), не підпускайте до них інших. Повідомте про знахідку працівників поліції - 102
- у присутності терористів не виказуйте своє невдоволення, утримайтеся від різких рухів, лементу й стогонів
- при погрозі застосування терористами зброї лягайте на живіт, захищаючи голову руками, якомога далі від вікон, застлених дверей, проходів, сходів
- використайте будь-яку можливість для порятунку
- якщо відбувся вибух – вживайте заходів щодо недопущення пожежі та паніки, надайте домедичну допомогу постраждалим
- намагайтеся запам'ятати прикмети підозрілих людей і повідомте їх прибулим співробітникам спецслужб.

Дії у разі захоплення будівлі

У Рекомендаціях щодо дій населення у разі загрози та виникнення вибуху, у тому числі тих, що виникли внаслідок терористичної діяльності, зазначаються дії, якщо ви опинились у будинку (приміщенні, території), захопленому терористами, але не були ними знайдені.

У такій ситуації необхідно:

- зберегти спокій та намагатись уникнути контакту з терористами
- якомога тихіше повідомити правоохоронні органи про терористичну атаку, а також про своє місцеперебування
- не палити
- не наближатися до дверей та вікон

- чітко виконувати інструкції та команди правоохоронців
- сховати свої документи та візитні картки.

Пам'ятайте, що одразу після вашого повідомлення антитерористичними підрозділами буде вжито вичерпних заходів для збереження вашого життя та здоров'я.

Дії у разі антитерористичної операції (стрільба, вибухи)

У разі проведення антитерористичної операції рекомендують:

- лягти на підлогу обличчям вниз, поклавши руки долонями на потилицю
- чітко виконувати команди співробітників антитерористичного підрозділу, уникаючи різких рухів.

ОСНОВНІ ВИДИ ТЕРОРИЗМУ

З використанням вибухових приладів

Можуть використовуватися засоби озброєння військ і саморобні вибухові пристрої, які, як правило, маскуються під різні предмети побутового призначення

З використанням хімічно небезпечних речовин

Застосовуються як бойові отруйні, так і хімічно небезпечні речовини. Ознаки застосування: раптове погіршення самопочуття у великої кількості людей, крики про допомогу, спроби покинути місцезнаходження, не характерні для даної місцевості запахи

З використанням телефону, поштового зв'язку

Мета загроз - змусити одержувача інформації піти на ті чи інші поступки.

Безрозсудне виконання погрози терористів, як правило, призводить до тяжких наслідків, які можна було б уникнути при розумних і усвідомлених діях

ЗАВІДОМО НЕПРАВДЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ Є ЗЛОЧІНОМ І КАРАЄТЬСЯ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ!

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ОГОЛОШЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ

Через злочинні обстріли українських міст російською армією зараз триває масова евакуація людей зі східних областей України

Одним із способів захисту населення під час воєнного стану, війни, від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру є евакуація з територій у разі виникнення загрози:

- аварій з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин

- катастрофічного затоплення місцевості
- масових лісових пожеж, землетрусів, зсувів, інших геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів.

У повсякденних умовах громадяни за місцем роботи або проживання повинні з'ясувати та знати:

- про включення їх особисто та членів родини до списків на евакуацію
- місце розташування збірного пункту евакуації (далі – ЗПЕ), або місце збору перед відправленням на ЗПЕ
- сигнали оповіщення цивільного захисту та як діяти за сигналами.

У разі оголошення про початок евакуації громадяни прибувають на ЗПЕ або на місце збору перед відправленням на ЗПЕ.

Перед тим, як залишити житло, необхідно:

- зачинити вікна
- вимкнути газ, воду і електрику
- забрати продукти з холодильника.

З собою мати:

- паспорт, військовий білет, документи про освіту і фах, посвідчення про шлюб і народження дітей, пенсійне посвідчення та інші документи

- валізу (рюкзак) з одягом по сезону, постільною білизною, особистими речами і предметами гігієни, необхідними медикаментами

- гроші, цінності, продукти харчування і воду на 3 доби.

Документи, речі та продукти харчування рекомендується покласти в герметичні пакети або ємності.

Загальна вага речей не повинна перевищувати 50 кг на одну людину.

На одязі дітей мають бути нашивки з позначенням прізвищ, імен, по батькові дитини та його батьків, року народження, адреси постійного місця проживання, номерів телефону батьків.

В ході евакуації необхідно:

- виконувати усі розпорядження посадових осіб евакуаційних органів
- дотримуватись дисципліни та порядку на маршруті руху, на транспорті і в районі розселення за новим місцем розташування
- після прибуття до кінцевого пункту евакуації пройти реєстрацію
- сприяти органам охорони громадського порядку і медичним працівникам

- за необхідності надавати допомогу літнім та хворим людям.

Важлива інформація для тих, хто чекає на евакуацію!

У Міністерстві оборони України створили пам'ятку для людей, які хочуть евакуюватися. Про маршрут повідомляють ЗСУ. Якщо це можливо, то вони забезпечують режим припинення вогню.

**Якщо я не маю доступу
до джерел інформації
про початок евакуації,
не зможу почути сирену,
не маю можливості
пересуватись самостійно
або знаходжусь у
заваленому бомбосховищі?**

Спробуйте подзвонити на
гарячу лінію Тероборони ЗСУ
0 800 507 028 або номери **101, 102**
і повідомити про своє
місцезнаходження.

Місцева влада додасть вашу
адресу до переліку тих, за якими
потрібна допомога з евакуацією.

ЯК ПІДГОТУВАТИ «ТРИВОЖНУ ВАЛІЗУ»

СКЛАДІТЬ РЕЧІ В МІСТКИЙ,
ЗРУЧНИЙ РЮКЗАК
І ТРИМАЙТЕ ЙОГО
НАПОГОТОВІ.

У РАЗІ НАДЗВИЧАЙНОЇ
СИТУАЦІЇ ЦЕ СКОРОТИТЬ
ЧАС НА ЗБОРИ.

ЗБЕРІТЬ ДОКУМЕНТИ ТА ГРОШІ

Паспорт і копії всіх необхідних документів (свідоцтво про народження, військовий квиток, документи про освіту, трудову книжку або пенсійне посвідчення, документи на власність); гроші (готівку й банківські картки).

01

НЕОБХІДНА ТЕХНІКА

Зарядні пристрої для телефонів, радіоприймач, ліхтарик, сигнальні пристрої, компас, годинник, компактний набір інструментів (мультитул), ніж, пакети для сміття, блокнот, олівець, нитки, голки, сірники, запальнички.

02

ОДЯГ ТА ГІГІЄНИЧНІ ЗАСОБИ

Теплий одяг (якщо є така можливість, підготуйте також термо ковдру), спідню білизну, надійне зручне взуття. Не забудьте зібрати необхідні для Вас засоби особистої гігієни.

03

ЗДОРОВ'Я

Аптечка, включно з медичними препаратами, які вживаєте щодня, а також рецепти на медикаменти.

04

ПОСУД ТА ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ

Посуд, у якому зможете приготувати, розігріти та зберігати їжу; воду та продукти харчування на 3 доби, які довго зберігаються й не потребують додаткового приготування.

05

Що робити після отримання сигналу «УВАГА ВСІМ»

Якщо ви почули звуки сирен, переривчасті гудки підприємств або звуки гучномовця, що тривають протягом кількох хвилин, це означає попереджувальний сигнал **«УВАГА ВСІМ»**

ЩО ТРЕБА РОБИТИ, ПОЧУВШИ ТАКИЙ СИГНАЛ?

▶ 01.

Увімкніть телебачення або радіо: інформація передається офіційними каналами протягом 5 хвилин після сигналу.

▶ 02.

2. Уважно! Зосередьтесь
Прослухавши повідомлення, виконуйте інструкції.

▶ 03.

3. Пильнуйте
Залишайте теле- і радіоканали увімкненими — через них може надходити подальша інформація.

метою запобігання травмуванню чи загибелі людей внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру, надаємо порядок оповіщення та порядок укриття в захисних спорудах.

СИГНАЛИ ОПОВІЩЕННЯ ТА ДІЇ НАСЕЛЕННЯ

Війна в Україні призвела до евакуації мільйонів жителів, як в середині країни так і за кордон.

Евакуація є основним способом захисту населення при загрозі або виникненні надзвичайної ситуації та проводиться у разі безпосередньої загрози життю та здоров'ю людей.

Перед повідомленням про порядок та початок евакуації вмикається звуковий сигнал «Увага, всім!». В

Україні це – звучання електросирен, церковний дзвін, набат тощо. Почувши цей сигнал, необхідно увімкнути наявні засоби зв'язку та інформації й вислухати повідомлення.

Отримавши інформацію про небезпеку, надзвичайну ситуацію, артобстріл, ракетний удар та початок евакуації, населення зобов'язане підготувати себе та житло до евакуації, негайно залишити свої квартири і власні будинки.

Підготувати себе – це означає взяти:

- документи (паспорт, військовий квиток, документ про освіту, трудову книжку або пенсійне посвідчення, свідоцтво про народження) цінності і гроші
- аптечку з необхідними ліками
- харчові продукти й воду з розрахунку на 3 доби (потрібно брати продукти, що не швидко псуються, зручно зберігаються і не потребують тривалого готування перед вживанням – консерви, концентрати, галети, сухарі, печиво. Воду доцільно зберігати у флязі).

З речей береться найбільш необхідне:

- одяг (необхідно взяти теплі (вовняні) речі, натільну білизну навіть якщо евакуація провадиться влітку);
- взуття (зручне, за сезоном);
- предмети першої необхідності.

Кількість речей і харчових продуктів має бути розрахована на те, що людині доведеться нести їх самій: загальна маса має складати не більше 50 кг на дорослу людину, відповідно до її фізичної витривалості. Усі речі й харчові продукти повинні бути запаковані у «тривожну валізу» так щоб її зручніше було нести.

До кожного місця з речами потрібно прикріпити етикетку з вказанням прізвища, імені, по батькові, адресу постійного місця проживання та кінцевого пункту евакуації їх власника. На бирці для дитячих речей, крім того, вказується рік народження дитини. Дітям дошкільного віку вкладається в кишеню або пришивається до одягу записка, де зазначається прізвище, ім'я, по батькові, вік, домашня адреса та номер телефону, а також ім'я та по батькові батьків.

Підготувати житло – це означає, що залишаючи квартиру чи будинок необхідно:

- вимкнути всі електричні та нагрівальні прилади, відімкнути електричний струм;
- перекрити газ, воду; закрити кватирки, вікна і вхідні двері.

Вийти на збірні евакуаційні пункти і пункти посадки на автотранспорт, або у безпечні зони, вказані в повідомленні. По можливості необхідно надати допомогу особам, які не можуть самостійно рухатись і прибути на збірний пункт евакуації, або повідомити про них начальнику збірного пункту евакуації.

На шляхах евакуації необхідно:

- неухильно виконувати всі розпорядження керівників
- швидко та грамотно діяти за сигналами оповіщення
- не залишати своїх місць у транспорті та не виходити з нього без дозволу
- після прибуття до кінцевого пункту евакуації пройти реєстрацію та зайняти призначене помешкання.

В безпечному місці для евакуйованих осіб організовується комунально-побутове та медичне обслуговування. Зазначені громадяни в свою чергу зобов'язані виконувати всі розпорядження приймальних евакуаційних органів та місцевих органів влади.

Висока організованість та дисципліна кожного – головне в період евакуації!

Для укриття населення від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру використовуються захисні споруди цивільного захисту, розташовані у спеціально обладнаних місцях. Також мають бути використані для укриття населення підвальні приміщення житлових будинків, підприємств, установ і організацій, паркінги, підземні переходи та ін. Власники таких споруд, у разі необхідності, повинні забезпечити вільний доступ населення для укриття.

Головний спосіб оповіщення населення про дії щодо евакуацію – це передача повідомлення через мережу провідного мовлення (приватні будинки, квартири і зовнішні гучномовці), а також через мережі радіомовних станцій і телебачення, з автомобілів, оснащених гучномовцями, церковні дзвони, телеграм-канали.

Вислухавши повідомлення кожний громадянин повинен діяти без паніки і метушні відповідності з отриманими вказівками.

ПОВІДОМЛЕННЯ ВКЛЮЧАЄ: інформацію про небезпечну, надзвичайну ситуацію, місце і час виникнення надзвичайної ситуації, територію (райони, масиви, вулиці, будинки тощо), яка потрапляє в осередки (зони) ураження, порядок дій за надзвичайних ситуацій, іншу інформацію.

КОЖНИЙ ГРОМАДЯНИН, який перебуває на роботі, повинен виконувати всі розпорядження керівника цивільного захисту суб'єкта господарської діяльності у відповідності з планом цивільного захисту, а також брати участь у проведенні аварійно-рятувальних робіт у складі формувань або за вказівками органів управління цивільного захисту.

ЯКЩО ГРОМАДЯНИН ПЕРЕБУВАЄ ВДОМА ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ, ВІН ПОВИНЕН:

- повідомити про отриману інформацію рідних, сусідів, знайомих
- привести в готовність індивідуальні засоби захисту органів дихання. За їх відсутності приготувати найпростіші засоби (повсякденний одяг, взуття, ватяно-марлеві пов'язки, плівку тощо)
- провести у квартирі (приватному будинку) протипожежні профілактичні заходи (вимкнути газ, водопостачання, електропостачання та інше), підвищити захисні властивості квартири: зачинити вікна, загерметизувати їх
- уточнити місце найближчого укриття (підвальне приміщення, паркінг) де можна укритися.

ЯКЩО СИГНАЛ ЗАСТАВ ВАС У ТРАНСПОРТНОМУ ЗАСОБІ, ГРОМАДСЬКОМУ МІСЦІ(магазині, на ринку, вулиці тощо) уважно та спокійно вислухайте повідомлення, визначтеся щодо найближчого укриття і як найшвидше доберіться до нього.

ЕВАКУАЦІЮ ОРГАНІЗОВУЮТЬ І ПРОВОДЯТЬ:

- обласні військово-цивільні адміністрації
- працівники Товариства Червоного Хреста
- поліція
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС)
- місцеві органи влади

Як дізнатися про початок евакуації у районах, де немає зв'язку

Варто стежити за офіційною інформацією на радіо, у медіа або слухати оголошення пересувних гучномовців. Якщо ви перебуваєте в укритті, слухайте сигнал "Увага всім" (сирена). Після неї перевірте інформацію з доступних офіційних джерел, наприклад по радіо.

Якщо я не маю доступу до інформації про початок евакуації, не зможу почути сирену, не маю можливості пересуватись самостійно або перебуваю у заваленому бомбосховищі?

Спробуйте подзвонити на гарячу лінію Тероборони ЗСУ 0 800 507 028 або номери 101, 102 і повідомити про своє місцеперебування. Тоді місцева влада додасть вашу адресу до переліку тих, за якими потрібна допомога з евакуацією.

Нехай ніколи з Вами не трапиться біди, але ,на всяк випадок, будемо готові до будь-якої надзвичайної ситуації

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ (ОБВАЛУ) БУДИНКУ

24 лютого 2022 року росія почала війну проти України.

Якщо ви почули сильний вибух і перебуваєте у будівлі або відчули, що будівля втрачає стійкість, деформується - тікайте якомога швидше залиште будівлю. Якщо є можливість, захопіть документи і гроші.

! Використовуйте сходи. Не заходьте у ліфт

! Повідомте інших людей, що перебувають у будівлі, про загрозу обвалу

! Не створюйте тисняву у дверях під час евакуації

! На вулиці відійдіть на безпечну відстань від будівлі. Зупиняйте тих, хто збирається стрибнути з балконів і вікон

Якщо можливості залишити будівлю немає:

! займіть найбільш вигідну позицію: це може бути опора дверей, кути (що в кути стоїть стіл, можна сховатися під ним), місце біля балками, каркасами

! тримайтеся подалі від вікон, не виходьте на балкон

! за можливості перекрийте воду, газ, знеструмте приміщення

Що робити, якщо трапився завал у зруйнованому будинку

! покличете на допомогу

! якщо хтось відгукнувся, повідомте, де ви знаходитесь і що з вами сталося

! якщо вас ніхто не чує, спробуйте вивільнити руки і ноги

! якщо предмети, якими вас завалило не дуже важкі, обережно почніть розбирати завал

! якщо не бачите, чим вас завалило, або предмети важкі, терпляче кличте на допомогу стільки часу, поки вас не знайдуть.

Також нагадаємо телефони рятувальних та аварійних служб:

112 — Єдиний номер виклику всіх служб екстреної допомоги (диспетчер викличе бригаду потрібної служби)

101 — Пожежна служба

102 — Поліція

103 — Швидка медична допомога

104 — Аварійна служба газової мережі

0 800 501 482 — телефон довіри СБУ

ЯКЩО ТРАПИВСЯ ЗАВАЛ У БУДИНКУ

ПОКЛИЧТЕ НА ДОПОМОГУ.
ПОВІДОМТЕ, ДЕ ВИ
ЗНАХОДИТЕСЬ.

СПОКІЙНО ЧЕКАЙТЕ,
ПОКИ РОЗБЕРУТЬ
ЗАВАЛ.

ЯКЩО ВАС НІХТО НЕ ЧУЄ

01

СПРОБУЙТЕ ВИВІЛЬНИТИ
РУКИ ТА НОГИ.

02

ОЦІНІТЬ НАВКОЛИШНЮ
ОБСТАНОВКУ.

03

ОБЕРЕЖНО РОЗБЕРІТЬ ЗАВАЛ.
НАМАГАЙТЕСЯ НЕ ЗАЧЕПИТИ ТЕ,
НА ЧОМУ ВСЕ ТРИМАЄТЬСЯ.

04

ЯКЩО НЕ ВПЕВНЕНІ В СВОЇХ
СИЛАХ, ТЕРПЛЯЧЕ КЛИЧТЕ
НА ДОПОМОГУ.

05

ЯКЩО Є МОЖЛИВІСТЬ,
СКОРИСТАЙТЕСЯ
ТЕЛЕФОНОМ, СТУКАЙТЕ
ПО ТРУБАХ, БАТАРЕЯХ
ОПАЛЕННЯ.

06

ЯКЩО НІХТО НЕ ЧУЄ,
СПРОБУЙТЕ
РОЗБИРАТИ
ЗАВАЛ.

07

ЗВІЛЬНИВШИСЬ, ОГЛЯНЬТЕ
СЕБЕ, ЗА МОЖЛИВОСТІ
НАДАЙТЕ СОБІ ПЕРШУ
МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ.

08

В ОЧІКУВАННІ ДОПОМОГИ
НАМАГАЙТЕСЬ УНИКНУТИ
ПЕРЕОХОЛОДЖЕННЯ.

Що робити у разі загрози обвалу будинку

- **Тікайте.** Якомога швидше залиште будівлю
- Не користуйтеся ліфтом, **спускайтеся сходами**
- **Прихопіть гроші й документи** — за умови, що це вас не затримає в приміщенні
- **Повідомте інших людей,** які перебувають у будівлі, про загрозу обвалу
- **Не створюйте тисняву** у дверях під час евакуації
- На вулиці **відійдіть на безпечну відстань** від будівлі. Зупиняйте тих, хто збирається стрибнути з балконів і вікон вище першого поверху

Якщо можливості залишити будівлю немає

- **Займіть найбільш вигідну позицію:** це може бути отвори дверей, кути (якщо в куті стоїть стіл, можна сховатися під ним), місце під балками, каркасами
- **Тримайтеся подалі від вікон,** не виходьте на балкон
- За можливості **перекрийте воду, газ,** знеструмте приміщення

Що робити, якщо трапився завал у зруйнованому будинку

- Покличте на допомогу. Повідомте, де ви знаходитесь і що з вами сталося
- Спокійно чекайте, поки розберуть завал

Якщо вас ніхто не чує

- Спробуйте вивільнити руки і ноги
- Роздивіться, якими предметами вас завалило: якщо вони не надто важкі, спробуйте обережно розібрати завал. Намагайтеся не зачепити те, на чому все тримається
- Якщо не бачите, чим вас завалило, або предмети, які на вас впали, дуже важкі, терпляче кличте на допомогу кілька годин
- Якщо ніхто не чує, почніть дужче розбирати завал
- Звільнившись, огляньте себе. Якщо необхідно, надайте собі першу допомогу: зупиніть кровотечу, зафіксуйте зламану кінцівку
- Якщо не маєте змоги вибратися з будинку, намагайтеся сповістити про себе (якщо є можливість, скористайтесь телефоном мобільного зв'язку, стукайте по трубах і батареях опалення, голосно кличте на допомогу)
- В очікуванні допомоги намагайтеся уникнути переохолодження

ДІЇ (ПОВЕДІНКА) НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ЗНАХОДЖЕННЯ У ЗАХИСНИХ СПОРУДАХ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ (ЗАХИСНИХ СПОРУДАХ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ, НАЙПРОСТІШИХ УКРИТТЯХ)

Захисні споруди цивільного захисту – споруди, призначені для захисту (укриття) населення від засобів масового ураження в особливий період та від дії факторів ураження надзвичайних ситуацій у мирний час (далі - захисні споруди);

Вони розподіляються на сховища та протирадіаційні укриття та є основним засобом колективного захисту окремих категорій населення.

Інформація про місцезнаходження сховищ, протирадіаційних укриттів, найпростіших та швидко-споруджуваних укриттів, адреси їх розташування можна отримати в органах місцевого самоврядування, керівників суб'єктів господарювання (підприємств, установ, організацій, житлово-експлуатаційних об'єднаннях, асоціаціях та об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків) за місцем роботи та проживання.

Уважно слухайте повідомлення та виконуйте вказівки місцевих підрозділів з питань цивільного захисту. Життя багато в чому залежить від вправних та правильних дій в разі виникнення загрози нападу противника та за сигналами оповіщення цивільного захисту.

Під час загрози нападу противника ввімкніть та постійно тримайте ввімкненими репродуктори (телевізори та радіоприймачі). Через ці канали будуть передаватися розпорядження та сигнали оповіщення цивільного захисту та рекомендації щодо дій в цій ситуації.

Особисті документи (паспорт, диплом, свідоцтва про народження, шлюб та освіту, інші важливі документи) варто мати з собою.

Беріть активну участь у виконанні наступних заходів:

- у підготовці захисної споруди (найпростішого укриття), в якій укриваєтесь Ви та Ваша сім'я

- у виготовленні та підготовці найпростіших засобів індивідуального захисту органів дихання та шкіри

- у підготовці індивідуальних перев'язувальних пакетів, домашньої аптечки

- у проведенні імунізації від найбільш небезпечних інфекцій.

За сигналами оповіщення цивільного захисту

- “ПОВІТРЯНА ТРИВОГА” - швидко вдягніться, візьміть засоби індивідуального захисту, документи, медикаменти, запас харчів, вимкніть електроенергію, газові прилади та негайно укривайтеся у захисній споруді (найпростішому укритті)

- “ВІДБІЙ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ” - подається місцевим підрозділом з питань цивільного захисту через систему оповіщення, місцеве радіо, телебачення та за допомогою пересувних гучномовців;

- “РАДІАЦІЙНА НЕБЕЗПЕКА” - негайно надягніть засоби індивідуального захисту та дійте так само як під час сигналу “ПОВІТРЯНА ТРИВОГА”;
- “ХІМІЧНА НЕБЕЗПЕКА” - негайно надягніть протигаз, засоби захисту шкіри та укрийтеся у захисній споруді (найпростішому укритті).

Про можливість виходу із захисної споруди (найпростішого укриття) та порядок подальших дій повідомляється через систему оповіщення та за командою “ВІДБІЙ...”.

Порядок заповнення захисних споруд людьми, які укриваються

Заповнення захисних споруд проводиться за сигналами оповіщення цивільного захисту. Для швидкого заповнення захисної споруди особи, що укриваються, повинні заздалегідь вивчити маршрути руху. Напрямок руху до захисних споруд від місць масового перебування людей місцева влада (керівництво об’єкту господарювання) повинна зазначити покажчиками маршруту руху, вивішеними чи намальованими на видимих місцях.

У нічний час написи, покажчики і входи мають бути освітлені або дубльовані світловими покажчиками.

Особи, що укриваються, повинні прибувати у захисну споруду із засобами індивідуального захисту та дводобовим запасом продуктів у поліетиленовій упаковці (якщо вони не закладені у захисній споруді) та мати при собі найнеобхідніші речі.

Забороняється приносити у захисну споруду легкозаймисті речовини або речовини, що мають сильний запах, а також громіздкі речі.

Заповнювати захисні споруди необхідно організовано, без паніки.

Особи, що укриваються, під час перебування у захисній споруді повинні виконувати усі вказівки командира і особового складу формування, що стосуються перебування у споруді, надавати їм необхідну допомогу.

У захисній споруді забороняється • палити • шуміти • запалювати без дозволу газові лампи • свічки • не слід ходити по приміщеннях без особливої потреби • необхідно дотримуватись дисципліни • якнайменше рухатися.

Слід організувати позмінний відпочинок людей на місцях, обладнаних для лежання.

Для повноцінного відпочинку можна тримати у захисній споруді або брати з собою легкі підстилки і невеликі подушки з поролону, губчатої гуми або іншого синтетичного матеріалу.

Оповіщення осіб, що укриваються, про обстановку поза захисною спорудою і про сигнали та команди здійснюється командиром групи (ланки) з обслуговування захисної споруди або безпосередньо по радіотрансляційній мережі.

Вихід із захисної споруди здійснюється за командою "Відбій" (після уточнення обстановки у районі захисної споруди, а також у випадках вимушеної евакуації у порядку, який устанавлюється командиром групи (ланки) з обслуговування захисної споруди).

Під час знаходження у сховищі та підвальних приміщеннях забороняється:

- 1 Ходити по приміщенню без потреби.
- 2 Шуміти.
- 3 Палити.
- 4 Самовільно заходити до службових приміщень.
- 5 Намагатися самовільно включати (виключати) агрегати спеціального обладнання сховища.
- 6 Відкривати герметичні захисні двері сховища.
- 7 Запалювати відкритий вогонь, в тому числі газові лампи та свічки.
- 8 Приносити легкозаймисті речовини або речовини, що мають сильний запах.

Працівники підприємств укриваються у сховищах підприємств за розпорядженням керівника підприємства, організації, непрацююче населення – після отримання сигналу від відповідних служб цивільного захисту району міста у сховищах та підвальних приміщеннях, закріплених за ЖКП, ОСББ.

Довідку щодо наявності сховищ та підвальних приміщень, інформацію по діям при укрітті у сховищах та підвальних приміщеннях за місцем проживання населення може отримати на веб-порталі Одеської міської ради, у консультаційних пунктах при ЖКП районів міста, відділах з питань НС та ЦЗН, органах місцевого самоврядування.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ ПІД УДАР ТАКТИЧНОГО ЯДЕРНОГО ОЗБРОЄННЯ

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну загострило побоювання українських та світових політиків, щодо ймовірності використання РФ ядерної зброї.

Цей сценарій вважають малоімовірним. Однак не варто забувати, що ми маємо справу з непередбачуваним противником, дії якого виходять за межі здорового глузду.

Рада Національної безпеки та оборони підготувала інструкцію для медиків та рятувальників про те, як допомагати населенню у

разі ядерної атаки.

Що таке ядерна зброя

Ядерна зброя — це найбільш руйнівний і біологічно небезпечний вид зброї. Необхідно дотримуватись принципів захисту під час вибуху та після нього, щоб максимально убезпечити себе та своїх близьких.

Ядерна зброя – зброя масового ураження вибухової дії.

Види ядерної зброї

Стратегічна ядерна зброя призначена для використання на віддалених від зони бойових дій територіях. Вона має високу вибухову потужність.

Тактичну ядерну зброю застосовують для нанесення ударів по обмежених за територією об'єктах, як у зоні бойових дій так і поза її межами.

Вона має меншу дальність і не така потужна. Наприклад, її дальність може бути кілька сотень кілометрів.

Як ядерна зброя впливає на людину

Вплив ядерної зброї на людину має комбінований характер. Він пов'язаний не лише з радіацією, а й із вибуховими та тепловими ураженнями.

Останні виникають протягом перших секунд після ядерного вибуху.

Детонації запалу на великій висоті, які більш характерні для стратегічної зброї, призводять до вибухових та теплових ефектів.

А при застосуванні тактичної ядерної зброї вплив має переважно радіаційний фактор ураження.

Фахівців в сфері ядерної та радіаційної безпеки прогнозують, що у разі застосування зброї **біля 70%** постраждалих отримають механічні поранення внаслідок вибухової дії та опіки через термічний вплив.

Приблизно 30% матимуть наслідки для здоров'я через радіацію.

50% людей, які будуть знаходитися у 2,5 км від місця вибуху, отримають комбіновані травми: механічні, теплові та спричинені радіацією.

Також постраждають 25% осіб, чие місцезнаходження становитиме 2,5-5 км від удару.

Найбільше людей загине протягом 2 днів внаслідок комбінованих травм.

ЩО РОБИТИ ПРИ ЗАГРОЗІ АТОМНОГО ВИБУХУ?

Якщо про загрозу радіаційного ураження було попередньо сповіщено, то необхідно негайно направитись в укриття. Кращими укриттям може слугувати:

- **сховище** - захищає від усіх видів сучасної зброї у воєнний час так і від наслідків багатьох стихійних лих, аварій і катастроф в мирний час;
- **протирадіаційне укриття** - має

менші захисні властивості, ніж сховища, але широко використовуються для укриття людей від наслідків надзвичайних ситуацій;

- **метрополітен** - найнадійніше місце захисту людей.

Інтерактивні карти розміщення захисних споруд цивільного захисту в населених пунктах доступні на офіційних сайтах головних управлінь ДСНС та місцевих органів виконавчої влади.

Що робити, якщо опинився на вулиці під час вибуху?

Незалежно від того, де саме вибух застав людину: на вулиці, в квартирі, офісі чи іншому громадському місці, необхідно:

1. Помітивши спалах в небі (або його відбиття від поверхонь), негайно припинити зоровий контакт - захист від опіку рогівки та спалахової сліпоты та опіку очей.
2. Лягти на землю, бажано знайти в секундній доступності заглиблення або якийсь виступ - захист від ударної хвилі та уламків.
3. Сховати всі відкриті частини тіла: лягти обличчям донизу, натягнути капюшон, прикритися іншим одягом, підкласти руки під себе - захист від опіків та травмувань.
4. По можливості прикрити вуха руками або використати навушники - захист від баротравми.
5. Прикрити рот і ніс маскою, тканиною одягу або хусткою, дихайти через них поки не потрапите в укриття – захист від внутрішнього опромінення.

Що робити після вибуху?

Під час вибуху атомної бомби виділяються продукти ядерного вибуху (ПЯВ) та радіонукліди, індуковані нейтронами в зоні вибуху. Вони конденсуються на механічних частинках ядерного гриба - формується радіоактивна хмара.

Слідом за рухом хмари відбувається випадіння радіоактивних опадів на поверхню землі та будівель, це створюють радіоактивне забруднення місцевості - fallout.

Чим потужніший вибух тим вище радіоактивна хмара підійметься і тим довше вона буде утримуватися в повітрі. Напрямок її руху в повітрі та дальність рознесення залежить від метеорологічних умов – в основному напрямку вітру, та ландшафту. Якщо зобразити на карті то це буде сектор в напрямку вітру з центральним кутом 40о.

Більша частина радіоактивних опадів випадає протягом 10–20 годин після вибуху, що зумовлює найвищі високі рівні радіоактивного забруднення місцевості. Першими осідають на землю найважчі частинки, починають випадати протягом перших 10-20 хвилин

Ці радіоактивні опади, складають основну частину радіоактивного забруднення та навантаження від атомного вибуху - 5% первинна радіація і 10% відкладене радіоактивне забруднення.

Вплив радіації на здоров'я залежить від: кількості та тривалості випромінювання, поглиненої організмом дози.

Основною рекомендацією CDC (центр з контролю та профілактики захворювань у США) у випадку радіаційної небезпеки – «**sheltering in place**» - негайне укриття на місці.

Алгоритм дій складається з трьох частин: **get inside** – потрапте укриття, **stay inside** – залишайтеся в укритті, **stay tuned** – слідкуйте за новинами. **Get inside**

Якщо ви перебуваєте на вулиці чи транспортному засобі вже після вибуху, необхідно негайно знайти укриття у вигляді одного з вище перерахованих або бетонного багатопверхового будинку чи підвалу. Корпус автомобіля є недостатнім захистом від радіоактивних речовин.

При виборі необхідно керуватися правилом, що сховище має бути в хвилинній доступності. Не відмовляйте тим хто просить про укриття, це може врятувати їм життя. Якщо можете, візьміть з собою домашніх тварин.

Радіоактивні опади осідаючи покривають об'єкти внизу: людей, будівлі, автомобілі та дороги. Далі вони можуть поширюватися так само, як пил або бруд, на іншу людину або об'єкт та забруднювати їх. **Деконтамінація** – це група заходів направлених на очищення поверхні тіла та інших предметів від радіаційних чинників. Її необхідно виконувати незалежно від того, яке приміщення ви використовуєте як укриттям.

Зніміть верхній шар одягу

Зняття одягу може усунути до 90% радіоактивного забруднення. Це зменшить час, протягом якого ви перебуваєте під впливом радіації. Під час суворої погоди, наприклад, сильного холоду, зніміть принаймні верхній шар одягу перед тим, як увійти в будинок, щоб уникнути потрапляння радіоактивних матеріалів у своє укриття. Залиште одяг і взуття на вулиці.

Будьте дуже обережні, знімаючи одяг, щоб запобігти розпилу радіоактивного пилу. Покладіть одяг у поліетиленовий пакет або інший герметичний контейнер і поставте пакет у недоступному місці, подалі від інших людей і домашніх тварин.

Очистіть своє тіло від радіоактивного пилу.

Якщо в вас немає можливості прийняти душ

Обмийте всі відкриті частини тіла, особливу увагу приділіть рукам і обличчю. Обережно протріть повіки, вії та вуха. Використовуйте мило і велику кількість води. Якщо у вас немає доступу до раковини або змішувача, скористайтеся вологою серветкою, чистою вологою тканиною або вологим паперовим рушником. Як і свій одяг, покладіть використані серветки, тканину або рушник в поліетиленовий пакет або інший герметичний контейнер і помістіть пакет у захищеному місці, подалі від інших людей і домашніх тварин.

Якщо у вас є маленькі діти або інші особи, яким може знадобитися допомога з деконтамінація, спочатку вмийтеся самі.

Одягніть водонепроникні рукавички та протипилову маску (або інший матеріал, щоб прикрити рот), якщо можете. Тримайте порізи та подряпини (як ваші, так і тих, кому ви

допомагаєте) під час промивання, щоб уникнути потрапляння радіоактивного матеріалу в рану.

Теж саме стосується домашніх улюбленців, що перебували на вулиці. Заведіть тварину всередину. Ретельно вимийте вихованця шампунем або водою з милом і повністю промийте.

Після надання допомоги вимийте руки та обличчя.

Переодягніться в чистий одяг

Якщо у вас є одяг чистий, який не контактував з радіоактивним осадом, одягніть його. Якщо немає, струсіть або очистіть одяг, прикриваючи ніс і рот, і знову одягніть його.

Де сховатися всередині будинку?

Після того, як була проведена деконтамінація основним джерелом радіації є гамма-випромінювання від шару радіоактивних опадів. Вони осідають на горизонтальні поверхні, покриваючи поверхню землі та криші будівель, також радіоактивний пил буде осідати на, зовнішні поверхні будівель. Стіни вашого будинку можуть здатні забезпечують значний захист від випромінювання.

Потрапивши всередину, обмежте кількість зовнішнього повітря, що туди поступає - зменшить вплив радіації. Вимкніть вентилятори, кондиціонери та опалювальні прилади, закрийте камінні заслінки. Закрийте та закрийте всі вікна та двері. заклеїти будь-які двері, вікна чи вентиляційні отвори. Використовуйте клейку стрічку та пластикову плівку, щоб заклеїти будь-які двері, вікна чи вентиляційні отвори. Якщо ви тримаєте укриття щільно закритим більше кількох годин, слід видалити пластик і клейку стрічку та провітрити приміщення.

Які продукти можна вживати під час радіаційної небезпеки?

Безпечною для вживання є їжа яка не контактувала з радіоактивними опадами: їжа в герметичних контейнерах (банках, пляшках, коробках тощо) та їжа в коморі, у вашому холодильнику або морозильній камері. Так само для домашніх тварин безпечним буде корм у герметичних контейнерах (банках, пляшках, коробках).

Перед відкриттям протріть харчові контейнери вологою ганчіркою або чистим рушником. Також перед використанням протріть столи та посуд вологою ганчіркою або чистим рушником. Витріть миски і килимки для домашніх тварин. Покладіть використаний рушник в поліетиленовий пакет або інший герметичний контейнер і поставте у захищеному місці, подалі від інших людей і домашніх тварин.

Не збирайте і не їжте їжу зі свого саду, огороду чи ту, що перебувала на вулиці, поки не отримаєте офіційне повідомлення, що це безпечно.

Яку воду можна пити під час радіаційної небезпеки ?

Лише бутильована вода є безпечною для вживання, поки не буде проведена перевірка водопровідної води на забруднення.

Кип'ятіння водопровідної води не позбавляє від радіоактивних речовин. Ви повинні мати воду в пляшках у ваших запасах аварійної допомоги.

Ви можете пити воду, соки та інші напої в герметичних контейнерах. Напої у вашому холодильнику або морозильній камері також безпечні для вживання. Упаковка захищає рідину всередині від радіоактивного забруднення. Вода в інших ємностях у вашому домі, таких як баки, водонагрівач або унітаз, також не буде містити радіоактивних речовин.

Якщо ви вважаєте, що контейнер або упаковка може мати радіоактивний матеріал зовні, скористайтеся вологою ганчіркою або чистим рушником, щоб витерти їх перед відкриттям. Покладіть використаний рушник в поліетиленовий пакет або інший герметичний контейнер і поставте у захищеному місці, подалі від інших людей і домашніх тварин.

Навіть якщо водопровідна або колодязна вода забруднена, ви все одно можете використовувати її для деконтамінації їжі.

Як довго необхідно перебувати в укритті?

Покидати укриття можна лише після офіційного дозволу ДСНС, органів виконавчої влади та інших офіційних джерел. Слідкуйте за повідомленнями компетентних органів через інтернет, телебачення, радіо.

Найкраще, що ви можете зробити для своєї безпеки, це виконувати вище перераховані рекомендації та залишатися в укритті

Джерело: Planning Guidance for Response to a Nuclear Detonation

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЕННЯ ПІД УДАР РАКЕТНОГО ТА АРТИЛЕРІЙСЬКОГО ОБСТРІЛІВ

У війні росії проти України, особливу небезпеку для населення Одеської області становить використання противником військової авіації та завдання ракетних ударів по території Одещини.

З метою захисту населення під час війни із нанесенням ракетних ударів або військової авіації громадянам рекомендують за відповідною інформацією органів влади залишити місто і виїхати в сільську місцевість до рідних чи знайомих. Також можна виїхати в приміську зону на дачні та присадибні ділянки з приміщеннями для проживання. Можна виїхати у більш безпечні райони області, інші регіони України, за кордон. Про свій виїзд та місце подальшого перебування слід повідомити рідних та житлово-експлуатаційні органи. У разі самостійного виїзду слід узяти речі, які рекомендують брати під час оголошення евакуації, а також вимкнути у квартирі електрику, газ, воду. У випадку оголошення евакуації потрібно діяти згідно з вказівками органів цивільного захисту.

Якщо ракетний або артилерійський обстріл застав Вас НА ВУЛИЦІ

- якщо ви почули звук летіння ракети, свист снаряда (він схожий більше на шорох), а через 2-3 секунди – вибух, відразу падайте на землю
- якщо є якийсь виступ (навіть тротуар, бордюр – то поруч з ним), канава, будь-який виступ або заглиблення в землі – скористайтеся цим природним захистом. Якщо поруч є якась бетонна конструкція – лягти поруч з нею, накрийте голову руками

- лежати потрібно, щоб знизити шанс потраплення осколків.

Найчастіше причиною поранення є не пряме влучення снаряда, ракети а його осколки та вибухова хвиля. Снаряди й міни розриваються у верхньому шарі ґрунту, а осколки після підриву летять на висоті 30-50 см над землею.

Якщо обстріл застав у будівлі, негайно зійти у підвал, паркінг тощо. У випадку якщо підвал відсутній або зачинений, зайти до сусідів на першому поверсі. Є правило: що нижче спустишся, то безпечніше. Зазвичай снаряди, ракети влучають у верхні поверхи. Якщо артобстріл застав у будинку зненацька і не лишилося часу зреагувати,

- заздалегідь знайти саму внутрішню кімнату, чим більше бетону навколо, тим краще (знайти несучі стіни), якщо всі кімнати зовнішні – вийти на сходову площадку;
- ні в якому разі не знаходитися напроти вікон!
- якщо відомо, з якого боку ведеться обстріл, то вибрати найвіддаленішу кімнату з протилежного боку
- у тому місці, що буде вибрано, сісти на підлогу біля стіни – чим нижче людина перебуває під час попадання снаряда, тим більше шансів, що його не зачепить осколком. Знову ж, не навпроти вікон. Вікна можна обладнати диванними подушками (великими, щільними, але краще мішками з піском), закрити масивними меблями, але

не порожніми (набити мішками з піском або речами, але щільно). Це краще, ніж незахищені вікна і скло.

Найчастіше уламки потрапляють у приміщення через вікна. Якщо є можливість, завчасно заклеїти скло вікон скотчем або забарикадувати шафами - це врятує від осколків скла. Якщо обстріли постійні, необхідно завчасно забарикадувати вікна мішками з піском, важкими меблями, речами.

УВАГА! У жодному разі не можна вибігати з будинків на вулицю, користуватися ліфтом.

Якщо обстріл застав на вулиці, негайно лягти на землю (канаву, яму), щільно притулитися до якогось виступу: бордюру, клумби, паркану чи бетонної конструкції - та накрити голову руками. Найчастіше причиною поранення є не пряме влучення снаряда, ракети а його осколки та вибухова хвиля. Снаряди й міни розриваються у верхньому шарі ґрунту, а осколки після підриву летять на висоті 30-50 см над землею.

Укриття має бути заглибленим і, разом із тим, розташовуватися подалі від споруд, які можуть обвалитися внаслідок прямого влучання або спалахнути. Ідеально захищає траншея чи канава (подібна до окопу) завглибшки 1-2 м, розташована на відкритому місці.

Після закінчення обстрілу необхідно зачекати приблизно 10 хв. Обережно піднятися, уважно оглянути місцевість навколо себе, пересуватися не кваплячись та уважно оглядати маршрут руху, ноги ставити на вільну від осколків поверхню. Не піднімати із землі незнайомі предмети. Снаряди можуть бути касетними, і місцевість у результаті застосування спеціальних боєприпасів може бути замінована. Бойові елементи касетних боєприпасів та снаряди, які не підірвалися, можуть вибухнути від найменшого дотику.

У випадку, коли обстріл застав у транспорті (таксі, тролейбусі, трамваї):

- попросити водія зупинити транспортний засіб
- вийти з транспортного засобу та відбігти від дороги в напрямі від багатопверхівок і промислових об'єктів, лягти на землю та закрити голову руками.

Якщо вибухи застали в дорозі на власному автомобілі - не розраховувати, що на авто можна швидко втекти від обстрілу. Необхідно зупинитися, вийти з автомобіля та відбігти якомога далі від дороги.

Укритися під час артилерійського обстрілу можна:

- в обладнаному бомбосховищі
- у підземному переході, паркінгу
- у будь-якій канаві, траншеї, ямі
- у трубі водостоку під дорогою
- уздовж високого бордюру чи підмурку паркану
- у підвалі під капітальними будинками старої забудови
- в оглядовій ямі гаража, станції технічного обслуговування
- у каналізаційних люках
- у вирвах, що залишилися від попередніх обстрілів.

Не можна використовувати для укриття:

- під'їзди будинків
- місця під технікою (вантажівкою, автобусом)
- не підготовлені для укриття підвали
- укриття, що розташовані ближче 30-50 м від багатопверхових будівель

- проходи поміж штабелями, контейнерами, будівельними матеріалами.

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

ЯК ДІЯТИ ПРИ ОБСТРІЛАХ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ? ПРАВИЛА ПОРЯТУНКУ:

**СПОВІЩЕННЯ ПРО ТРИВОГУ БУВАЄ ДВОХ
ВИДІВ:** ПЕРЕРИВЧАСТА СИРЕНА (ЧЕКАЙТЕ, ЗА 5
ХВИЛИН ПІСЛЯ СИГНАЛУ КАНАЛИ
ПОВІДОМЛЯТЬ, ЩО РОБИТИ ДАЛІ),
БЕЗПЕРЕРВНА СИРЕНА (ТРЕБА НЕГАЙНО ЙТИ В
УКРИТТЯ)

**ПІСЛЯ СПОВІЩЕННЯ ПРО ПОВІТРЯНУ ТРИВОГУ
ТРЕБА ВИМКНУТИ:** СВІТЛО, ГАЗ, ВОДУ. ЯКЩО Є –
ВІД'ЄДНАТИ ГАЗОВИЙ БАЛОН, СПУСТИТИ ТИСК І
ПОКЛАСТИ В БЕЗПЕЧНЕ МІСЦЕ

НАЙБІЛЬШ НЕБЕЗПЕЧНІ МІСЦЯ У БУДИНКУ:
ПЕРШИЙ, ДРУГИЙ І ТРЕТІЙ ПОВЕРХИ (ЗАГРОЗА
ПОТРАПЛЯННЯ КУЛЬ ПРИ ОБСТРІЛАХ),
ОСТАННІЙ ПОВЕРХ (НЕБЕЗПЕЧНИЙ ПРИ
ПОВІТРЯНІЙ ТРИВОЗІ), ПІДВАЛ (Є ЙМОВІРНІСТЬ
ОПИНІТИСЬ ПІД ЗАВАЛАМИ)

**ЯКЩО ЗАЛИШИЛИСЬ У КВАРТИРІ, ДЕ
СХОВАТИСЬ:** ВАННА КІМНАТА, ЯКЩО В НІЙ
НЕМАЄ ГАЗОВОГО КОТЛА АБО ПРОСТІР ЗА
ДВОМА ГЛУХИМИ СТІНКАМИ

ЩО БРАТИ З СОБОЮ В УКРИТТЯ:

ВОДУ (З ЛІТРИ НА ОСОБУ)	✓	СУХУ ТЖУ ЩОНАЙМЕНШЕ НА 2 ДОБИ	✓
ТЕЛЕФОН З ПОВЕРБЕНКОМ	✓	СВИСТОК ДЛЯ ПОДАЧІ СИГНАЛІВ	✓
ЛІХТАРИК	✓		

Поведінка в натовпі під час обстрілів, ракетного удару.

Почуття страху, що охоплює групу людей, миттєво передається іншим і переростає в некерований процес - паніку. У людей різко зростає емоційність сприйняття того, що діється навкруги, знижується рівень відповідальності за свої вчинки. Людина не може розумно оцінити власну поведінку і обстановку, що склалася. У такій атмосфері досить тільки одному висловити, виявити бажання втекти з небезпечного району, як людська маса починає сліпо копіювати його дії. Тому люди

найчастіше гинуть не від самої небезпеки, а від страху і паніки, що виникають у натовпі. Про це треба завжди пам'ятати і передбачати можливу поведінку натовпу.

Щоб не загинути в натовпі, краще правило - не потрапляти в нього або обминати його. Якщо це не можливо, у жодному разі не йти проти натовпу. Пам'ятати, що найнебезпечніше - бути затиснутим і затоптаним у натовпі! Люди в натовпі завжди прориваються вперед, до виходу. Найбільша тиснява буває у дверях тощо. Тому, заходячи в будь-яке приміщення, транспорт треба звертати увагу на запасні та аварійні виходи (двері), знати, як до них добратися.

Не наближатися до вітрин, стін, скляних дверей, до яких тебе можуть притиснути. Якщо натовп захопив - не чинити йому опору. Глибоко вдихнути, зігнути руки в ліктях, підняти їх, щоб захистити грудну клітку. Не тримати руки в кишенях, не чіплятися ні за що руками, бо їх можуть зламати. Якщо є можливість, застебнути одяг. Високі підбори можуть коштувати життя так само, як і розв'язана шнурівка. Потрапивши в натовп, необхідно якнайшвидше зняти прикраси, шарф, краватку, викинути сумку, парасольку тощо. Якщо щось упало, у жодному разі не намагатися підняти, бо життя найдорожче.

Головне завдання в натовпі - не впасти. Якщо збили з ніг і людина впала на землю, треба спробувати згорнутися клубком і захистити голову руками, прикриваючи потилицю. За будь-якої можливості потрібно спробувати встати на ноги.

З метою запобігання надзвичайним ситуаціям під час проведення масових заходів рекомендують об'єднати колег, друзів, знайомих, які беруть участь у масових заходах, у так звані «групи порятунку». Основне їхнє завдання - своєчасне і оперативне реагування на раптові запити присутніх і недопущення панічних настроїв

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОТРАПЛЯННЯ У ЗОНУ ЗАМІНОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ (МІННЕ ПОЛЕ)

Мінне поле - ділянка місцевості (акваторії), на якій встановлені міни. Мінні поля є основою мінно-вибухових загороджень. Загороджувальна якість мінного поля обумовлена високою ефективністю мін: їх постійною здатністю уражати рухоми наземну і плаваючу військову техніку і живу силу противника, високою стійкістю до дії ядерного вибуху, вогню артилерії і ударів авіації.

Після повномасштабного вторгнення Російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року проблема мін і вибухонебезпечних залишків війни набула особливої гостроти.

Ознаки небезпечних територій: офіційні попереджувальні знаки; неофіційні попереджувальні знаки; сліди, результати або докази використання мін та вибухонебезпечних предметів; (розтрощена військова та цивільна техніка, безлад на ґрунті, наявність частин або уламків).

Як поводитись в умовах загрози замінування

Головна рекомендація для всіх цивільних полягає в необхідності максимально уникати потенційно небезпечних територій.

Розмінування та знешкодження мін, саморобних вибухових пристроїв, а також боєприпаси, що не розірвались, має відбуватись виключно військовими спеціалістами або спеціалістами екстрених служб. Поки представники місцевої влади та/або екстрених служб не повідомлять про усунення небезпеки, пересуватись самостійно по таких територіях небезпечно

Ознаки замінованих територій

В умовах війни не завжди вдається чітко визначити межі небезпечних територій, тому використовуйте наступні ознаки:

- ⚠ У цьому районі можна побачити трупи або скелети тварин
- ⚠ На землі знайдено вощену упаковку, яка використовується для зберігання мін, або дерев'яні, пластикові чи металеві контейнери військового вигляду
- ⚠ Територія позначена з допомогою традиційного знаку "СТОП МІНИ" у вигляді черепа і схрещених кісток, або підручними засобами: палиці, каміння, стрічка тощо
- ⚠ Існують наявні ознаки бойових дій: пошкоджені або знищені транспортні засоби, обладнання та споруди, а також шматки металу, які виглядають як результат вибуху
- ⚠ Порушений ґрунт і рослинність. Часто встановлення наземних мін спричиняє порушення в природному середовищі, які в результаті виглядають дивними або недоречними (на ґрунті помітні незначні западини, свіжі прогалини в траві тощо)

⚠ **Місця підвищеного ризику мінування:**

Міни та вибухові пристрої можуть бути встановлені в різних місцях, але є перелік місць підвищеного ризику, яких варто уникати:

- Військові позиції. Міни часто встановлюють на військових позиціях і лініях протистояння та навколо них. Можна їх знайти в цивільних будівлях, які

використовувалися як командні або спостережні пункти, в місцях відпочинку армії та навколо них, в зонах засідок, поблизу місць розміщення блокпостів

- Об'єкти критичної інфраструктури: аеропорти, мости, заводи, склади тощо
- Зруйновані будівлі та транспортні засоби, обладнання
- Транспортні маршрути. Міни можна знайти на стежках, дорогах, коліях, перехрестях, а також в уламках або брухті вздовж маршруту
- Окремі цивільні об'єкти. Вибухові пристрої також можна знайти на переправах через річки, колодязях, водозаборах, в сільськогосподарських угіддях, у виноградниках, садах, в адміністративних будівлях і офісах, на кладовищах.

Як зменшити ризик потрапляння у зону мінунання:

Якщо ви рухаєтесь пішки:

- Дізнайтесь з офіційних джерел, чи є територія безпечною. Завжди збирайте актуальну інформацію, плануючи свій маршрут. Якщо є ділянка, про яку ви знаєте або підозрюєте, що вона замінована, уникайте її
- Завжди носіть при собі аптечку
- Під час руху групою, відстань між членами групи має становити близько 25 м
- Ніколи не ходіть по зарослих ділянках. Замість цього тримайтеся тротуарів і доріжок, якими часто користуються
- Не заходьте в покинуті будівлі та не відвідуйте безлюдні місця
- Не торкайтесь підозрілих предметів, а тим більше – мін та снарядів. Ніколи не піддавайтесь спокусі забрати “сувеніри” з зони бою – ви цілком можете активувати нестабільний снаряд або запустити міну-пастку, розроблену спеціально для привернення вашої уваги
- Не знімайте знищену військову техніку. Під час удару бронебійні снаряди можуть випаровувати токсичні речовини, вдихання яких може призвести до негативних наслідків для здоров'я
- Тримайтеся якомога далі від потенційних цілей – армійської техніки та автомобілів
- Обирайте маршрути, якими потенційні цілі зазвичай не користуються
- Якщо ви випадково натрапили на те, що, на вашу думку, є вибуховим пристроєм, нічого з ним не робіть. Просто відійдіть на безпечну відстань і попередьте перехожих. Повідомте про свою знахідку в екстрену службу.

Якщо ви використовуєте автомобіль:

- Не подорожуйте вночі. Плануйте свою подорож так, щоб вона закінчилася за дві години до заходу сонця. Це дозволить вам завчасно реагувати на надзвичайну ситуацію. Крім того, вночі неможливо побачити попереджувальні знаки та підказки щодо мін
- Якщо ви їдете в колоні, за можливості залишайте між транспортними засобами відстань 100 метрів
- Дотримуйтеся маршрутів, які часто використовуються, і залишайтеся в зоні проїзду дороги
- По можливості залишайтеся на дорогах з твердим покриттям, адже вони, як правило, рідше бувають замінованими. Однак вибоїни та узбіччя доріг з твердим покриттям дають можливість приховати міну, тому уникайте вибоїн та з'їздів з дороги
- На ґрунтових дорогах залишайтеся на наявних коліях

• Ніколи не об'їжджайте блокпости колишніх військових позицій. Ніколи не проїжджайте крізь будь-що на дорозі. Паперовий пакет, шматок тканина або дошка можуть приховувати міни

- Завжди носіть з собою аптечку, не залишайте її у своєму автомобілі
- Не пересувайте перешкоди – вони можуть бути заміновані.

Якщо ви опинились на замінованій території

Якщо ви пересуваєтесь пішки:

- Негайно припиніть рух. Не ворухіться і не рухайте ногами
- Огляньте землю навколо ніг, щоб переконатися, що ваша позиція безпечна.
- Повільно й уважно, не рухаючись, подивіться навколо, щоб побачити, чи можете ви помітити міни, дроти тощо
- Присідайте, не рухаючи ногами, і візуально відшукайте дроти чи сліди мін
- Негайно попередьте оточуючих. Зателефонуйте про допомогу в екстрену службу, але тримайте інших якомога далі від небезпечної ділянки
- Огляньте місцевість. Що ще можна побачити: міни, дроти, мінні знаки?
- Візуально знайдіть найближчу безпечну зону – останнє місце, про яке ви знали, що знаходитесь на твердій безпечній поверхні, наприклад, на асфальтованій дорозі, ґрунтових колії, бетонній чи сталевій конструкції
- Не рухайтеся, якщо не можете визначити безпечну зону або дістатися до неї
- Дочекайтеся прибуття допомоги

Якщо ви в автомобілі:

- Припиніть будь-який подальший рух автомобіля, не намагайтеся виїхати заднім ходом та не рухати кермо
- Залишайтеся всередині транспортного засобу. Зберігайте спокій
- Якщо можете, надайте першу допомогу пасажиром автомобіля, які її потребують.
- Повідомте і попередьте людей навколо вас. Використовуйте автомобільний гудок, щоб привернути до себе увагу, але не підпускайте людей до небезпечної ділянки. Зверніться за допомогою до екстреної служби
- Зверніть увагу на місцевість. Що ще можна побачити?
- Огляньте місцевість з метою виявити підозрілі предмети, міни, дроти, попереджувальні знаки
- Не змінюйте свого положення. Вам на допомогу прийде кваліфікована допомога
- Якщо вам доведеться залишити транспортний засіб (наприклад, якщо ваш автомобіль горить), виходьте з нього таким чином, щоб вам не доводилося торкатися землі, доки ви не станете на колії обличчям назад, як ви прийшли. Заходьте лише настільки далеко, наскільки це необхідно, щоб опинитись в безпеці. Не зрушайте з безпечного місця до прибуття допомоги. Якщо вас більше одного, виходьте по одному, тримаючи дистанцію 25 метрів один від одного.

Вийшовши з замінованої зони, переконайтеся, що ви повідомили про загрозу екстреним службам. **Не намагайтеся встановити позначки на замінованій території самостійно!**

Якщо хтось отримав поранення міною

Розглянемо основні заходи, які необхідно вжити, якщо ви стали свідком інцидентом, пов'язаним з мінами та вибуховими пристроями, і якщо кваліфікована швидка медична допомога недоступна.

Час, протягом якого потерпілого слід доставити до лікарні, іноді називають "золотою годиною", оскільки протягом приблизно 60 хвилин кровеносні судини та капіляри навколо рани звужуються у відповідь на травму, обмежують кровотечу та природним чином стискають пошкоджені тканини. Це дає рятувальникам доставити постраждалого у місце, де доступна належна медична допомога.

Поки ви очікуєте прибуття допомоги, виконайте наступні дії:

- Переконайтеся, що ви самі перебуваєте в безпеці.
- Зберігайте спокій. Не поспішайте до жертви і не намагайтеся врятувати її на замінованій території.

- Зателефонуйте в екстрену службу і викличте швидку допомогу.

- Зверніть увагу на час і точне місце інциденту.

- Попередьте постраждалого, щоб він не рухався, і повідомте йому, що допомога вже в дорозі.

- Якщо ви можете безпечно дістатись постраждалого, зупиніть кровотечу та надайте першу невідкладну допомогу в межах вашої підготовки.

- Стабілізуйте постраждалого та підготуйтеся до транспортування.

По залишенню території інциденту повідомте про її координати та ознаки органам влади та/або за номерами екстрених служб. Не намагайтеся встановити позначки на замінованій території самостійно!

ЗАМІНОВАНЕ УЗБЕРЕЖЖЯ

Російські окупанти замінували акваторію Чорного моря. Кількість їх може бути до 600. Речник Одеської військової адміністрації С. Братчук стверджує, що замінували узбережжя Одеси з початку війни. На більшості пляжів міста є таблички, які попереджають про небезпеку. Наразі вся територія заборонена для прогулянок та купання. "У зв'язку з оборонними заходами, які були

проведені і проводяться, категорично забороняється переміщатися одеськими пляжами та усім Чорноморським узбережжям. Нещодавно, декілька мін прибило до одного пляжу і цю операцію було провести складно, але завдячуючи воїнам ВМС ЗС України вдалося цю загрозу ліквідувати. Пам'ятайте, міни можуть спливати в найнеочікуваніших місцях!

Треба звертати увагу на ті обмеження, які сьогодні існують, на ті попереджувальні знаки. І відповідно до них діяти усім, хто хоче прогулятися, подихати свіжим повітрям. Не забуваємо, що в нас воєнний стан", – зазначив Сергій Братчук.

ЩО РОБИТИ У РАЗІ АВАРІЙ НА МЕРЕЖІ ГАЗОПОСТАЧАННЯ

- при виявленні запаху газу в приміщеннях, підвалах, під'їздах, у дворі чи на вулиці повідомити аварійну службу за номером 104 або 112

- організувати провітрювання приміщень шляхом відкривання вікон і дверей

- організувати чергування біля входів у приміщення з метою недопущення заходу до

приміщення людей до притізду аварійної служби

- взяти заходів щодо виведення людей із загазованого приміщення та не допущення появи відкритого вогню, або іскри

- до прибуття аварійної бригади організувати в приміщенні протяг

У загазованому приміщенні для запобігання виникнення іскріння, яке може призвести до вибуху ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- вмикати і вимикати електричні прилади (освітлення, печі, каміни, прас, телевізори, радіо, дрилі тощо)

- користуватися електродзвінком

- дзвонити по телефону

- користуватися відкритим вогнем, сірниками, запальничками, палити

- ставити та заводити автотранспорт

Що робити у разі аварії на системах життєзабезпечення:

- повідомити про аварію диспетчера житлово-експлуатаційного органу або викличте Службу порятунку за телефоном 101

При виявленні запаху газу в приміщеннях, підвалах, під'їздах необхідно:

- 1.** повідомити аварійну службу
(за номером 104 або 112)
- 2.** організувати провітрювання приміщень
шляхом відкривання вікон і дверей
- 3.** організувати чергування біля входів у приміщення
з метою недопущення заходу до приміщення людей
до приїзду бригади аварійної газової служби
- 4.** при прибутті бригади аварійної газової служби
діяти за їх вказівками
- 5.** вжити заходів щодо виведення людей
із загазованого середовища
- 6.** до прибуття аварійної бригади організувати
в приміщенні протяг

При аварії на газопроводі систем газопостачання та газифікації:

- відчувши у приміщенні запах газу, негайно перекрийте газовий кран
- не куріть, не запалюйте сірники, не вмикайте світло та електроприлади (найкраще знеструмити всю квартиру, відключивши електроживлення), щоб уникнути вибуху
- провітріть все приміщення, а не тільки загазовану кімнату
- залиште приміщення і не заходьте в нього до зникнення запаху газу
- якщо запах не зникає, терміново викличте аварійну газову службу за телефоном «104»

**На загазованій ділянці місцевості
для виключення виникнення
іскріння **забороняється:****

- 1.** ставити машини, заводити машини, проїжджати біля загазованого колодязя, газорозподільного пункту, шафного газорозподільного пункту, групової резервуарної установки ближче 15 метрів з підвітряної сторони
- 2.** користуватися електричними і акумуляторними ліхтарями, які не мають вибухонебезпечного виконання
- 3.** виконувати дії з металевими предметами
- 4.** користуватися відкритим вогнем і розводити вогнища ближче 50 метрів від загазованої ділянки місцевості

ПРИ ПЕРЕПАДАХ АБО ЗНИКНЕННЯ НАПРУГИ В ЕЛЕКТРИЧНІЙ МЕРЕЖІ

- відключіть електропобутові прилади
- будьте обережні, використовуючи для освітлення помешкання господарські свічки, газові лампи, ухйй спирт
- на вулиці не наближайтесь ближче 5 – 8 метрів до обірваних або провислих дротів
- організуйте охорону місця аварії та негайно зателефонуйте за номером 101
- якщо дріт упав поблизу вас, відділіться від неебезпечної зони дріними кроками (тримаючи ступні ніг разом, щоб уникати ураження напругою)

При перепадах або відключенні напруги в електричній мережі:

- відключіть електропобутові прилади
- будьте обережні, використовуючи для освітлення квартири господарські свічки та сухий спирт
- на вулиці не наближайтесь ближче 5-8 метрів до обірваних або провислих дротів; організуйте охорону місця аварії та негайно зателефонуйте за номером «101»
- якщо дріт впав поблизу вас, відійдіть від небезпечної зони дрібними кроками або стрибками (тримаючи ступні ніг разом), щоб уникнути ураження напругою

ПРИ ВІДКЛЮЧЕННІ ВОДИ У ВОДОПРОВІДНІЙ СИСТЕМІ

- Закрийте всі крани

При неможливості використання пиної води з джерел централізованого водопостачання у населених пунктах, потрібно використовувати питну воду з бюветів та інших джерел нецентралізованого водопостачання (колодязів, шахтних криниць), пункту розливу питної води (в тому числі пересувних) при їх наявності, фасовану бутильовану воду в ємностях для індивідуального користування.

Зберігати воду питну потрібно у закритих ємностях. При цьому обов'язково позначити бірками з позначеннями «Вода незаражена для пиття», «Вода для технічних потреб», «Вода для господарських потреб».

Як правило, роблять 2 – 3 добовий запас.

Вода з відкритих водойм використовується тільки для технічних цілей.

Для пиття та приготування їжі потрібна вода кип'ятити. Кип'ятіння є ефективним методом знезараження води (потрібно кип'ятити не менше 10 хвилин від моменту закипання), але навіть при зберіганні її у чистій і добре закритій ємності термін придатності не перевищує однієї доби.

У ВИПАДКУ ВІДКЛЮЧЕННЯ ОПАЛЕННЯ

- для обігріву приміщення використовуйте електрообігрівальні пристрої тільки заводського виготовлення.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Опалення квартири за допомогою газової або електричної плити може призвести до трагедії.

- для збереження в приміщенні тепла заклейте щілини у вікнах та балконних дверях, закрийте їх ковдрами тощо
- розмістіть всхленив родини в одній кімнаті, тимчасово закривши інші приміщення, одягайтесь тепліше

Начальник навчально-методичного
центру цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності Одеської області
полковник служби цивільного захисту

Сергій МАКАРЕНКО

Т.в.о. начальника Головного управління
ДСНС України в Одеській області
полковник служби цивільного захисту

Ігор БУДАЛЕНКО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Одеської обласної військової адміністрації

Максим МАРЧЕНКО

06 2022 року

У рекомендаціях використано матеріали ДСНС України, МВС України, Ради Національної безпеки та оборони України, Міністерства охорони здоров'я України, Центру громадського здоров'я, Міністерства довкілля та природних ресурсів України, Держатомрегулювання, Planning Guidance for Response to a Nuclear Detonation

Рекомендації містять низку порад населенню, щодо дій населення в можливих надзвичайних ситуаціях під час воєнного стану, у разі бойових дій або терористичних атак окупантів .

Воєнні дії на території України призвели до виникнення багатьох соціальних та і гуманітарних проблем, а також спричинили серйозні загрози аварійних ситуацій техногенного характеру, заподіяних діями окупантів.

Ризики для населення, пов'язані із пошкодженням об'єктів, що становлять підвищену небезпеку, турбують в цей час по-особливому, адже в умовах відсутності контролю та можливостей ліквідації їх негативних наслідків, потенційно збільшуються масштаби негативного впливу на життєзабезпечення та безпеку населення.

Мета і мрія нашого ворога - паніка у наших лавах. Найкращий засіб проти паніки - завчасна поінформованість та спокійна передбачливість щодо дій у різних надзвичайних ситуаціях воєнного характеру. Разом із Вами ми віримо у нашу перемогу, але пропонуємо заздалегідь підготуватися, обговорити в родинному колі дії на випадок надзвичайної ситуації.

Рецензенти:

Сергій МАСЛЯНКО – начальник управління організації заходів цивільного захисту Головного управління ДСНС України в Одеській області, полковник служби цивільного захисту;

Олександр КОРОЗА, заступник начальника НМЦ ЦЗ та БЖД Одеської області (з навчально-виробничої роботи)

укладачі

Владислав ПЛЕХАНОВ – заступник начальника управління – начальник відділу планування заходів цивільного захисту управління організації заходів цивільного захисту Головного управління ДСНС України в Одеській області, полковник служби цивільного захисту;

Світлана ВАСИЛЬЧЕНКО, завідувач обласного методичного кабінету (БЖД населення) НМЦ ЦЗ та БЖД Одеської області

ПРИ ВІДКЛЮЧЕННІ ВОДИ У ВОДОПРОВІДНІЙ СИСТЕМІ

- Закрийте всі крани

При неможливості використання пиної води з джерел централізованого водопостачання у населених пунктах, потрібно використовувати питну воду з буюетів та інших джерел нецентралізованого водопостачання (колодязів, шахтних криниць), пункту розливу питної води (в тому числі пересувних) при їх наявності, фасовану, бутильовану воду в ємностях для індивідуального користування.

Зберігати воду питну потрібно у закритих ємностях. При цьому обов'язково позначити білками з позначеннями «Вода знезаражена для пиття», «Вода для технічних потреб», «Вода для господарських потреб».

Як правило, роблять 2 – 3 добовий запас.

Вода з відкритих водойм використовується тільки для технічних цілей.

Для пиття та приготування їжі потрібну воду кип'ятити. Кип'ятіння є ефективним методом знезаражування води (потрібно кип'ятити не менше 10 хвилин від моменту закипання), але навіть при зберіганні її у чистій і добре закритій ємності термін придатності не перевищує однієї доби.

У ВИПАДКУ ВІДКЛЮЧЕННЯ ОПАЛЕННЯ

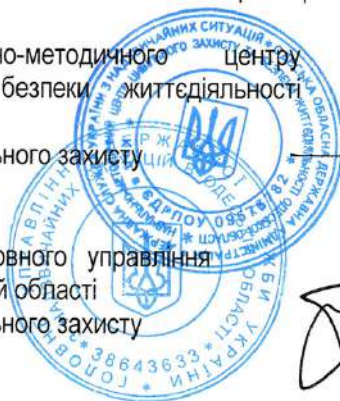
- для обігріву приміщення використовуйте електрообігрівальні пристрої тільки заводського виготовлення.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Опалення квартири за допомогою газової або електричної плити може призвести до трагедії.

- для збереження в приміщенні тепла заклейте щілини у вікнах та балконних дверях, закрийте їх ковдрами тощо
- розмістіть всхленів родини в одній кімнаті, тимчасово закривши інші приміщення, одягайтесь тепліше

Начальник навчально-методичного центру
цивільного захисту та безпеки життєдіяльності
Одеської області
полковник служби цивільного захисту

Т.в.о. начальника Головного управління
ДСНС України в Одеській області
полковник служби цивільного захисту

Сергій МАКАРЕНКО

Ігор БУДАЛЕНКО